

Discoloxia blomeri Curt.
21 - 24 mm

Synanthedon flaviventris Stgr.
(1963) 16 - 18 mm

Arvoisa seuramme jäsen.

Marraskuun tiedonannoissa esitti yliopp. Antti Pekkarinen meikäläiset umbratica-ryhmään kuuluvat Cucullia-lajit sekä Ruotsista tavatut kolme meiltä puuttuvaa lajia.

Maassamme on tavattu Cucullia umbratica, lucifuga ja lactucae, jotka muistuttavat toisiaan. Näistä on C. umbratica epäilemättä yleisin ja laajimmalle levinnyt. Se on teräväsiipisin (myös takasiipien kärki). Hyvä tuntomerkki on etusiipien keskellä useimmiten oleva ruskehtava vana, joka voi joskus olla myös lucifugalla. Siipien yleisväri on vaaleampi kuin lucifugan. Koiraan takasiivet ovat miltei valkoiset, lucifugalla harmaamat; naaraan ruskeanharmaat, tyvestä vaaleamat, lucifugalla miltei kokonaan ruskeanharmaat. Etusiivet ovat hieman kapeamat kuin lucifugan. Etusiiven ulkoreuna on melko suora, lucifugalla se on pyöristynyt. C. lucifuga on meillä yleisempi idässä, mutta esiintyy harvinaisena myös esim. Ahvenanmaalla.

Kolmas meillä tavattu edellisiä muistuttava laji C. lactucae on tunnettu kauan Baltiasta, Ruotsista ja Norjasta. Ruotsissa se on levinnyt Upplantiin ja Dalarniin saakka. Tanskasta laji on löydetty vasta 1951. Ensimmäinen löytö Suomesta on Tvärminnestä 1938 (S. Toivonen); myöhemmin laji on tavattu monesta paikasta Ahvenanmaalta ja muita löytöpaikkoja ovat: Loviisa, Porvoo Pellinki, Hiittinen, Pernaja ja Parainen. V. 1962 esittäjä (+K. Mikkola ja K. Keynäs) löysi toukkia erittäin runsaasti Vårdön pitäjältä, samoin v. 1965. Toukat esiintyivät elokuun alussa, mutta niitä on meillä löydetty heinäkuussa ja vielä syyskuussakin. Samanaikaisesti tavattiin hyvin eri ikäisiä toukkia. Toukat löytyivät etupäässä Lactuca muralikselta, mutta myös Sonchus arvensikselta (viimeksimainittua syöneet kasvatuksessa). Toukka mainitaan myös Lactuca sativalta ja Hieracium umbellatumilta. Huolimatta kirikkaista väreistään, se sulautuu ravintokasviin yllättävän hyvin. Kasvatustulokset eivät ole olleet erityisen hyviä. Melkoinen osa toukista kuoli vähän ennen koteloitumista. Viljund mainitsee Tanskassa havainneensa, että toukat eivät koteloidu, jos niitä liikutellaan paljon. Kaisila ilmoittaa toukilla havaitun jonkun sienisairauman. Suuri osa kyseisistä kasvatettavina olleista toukista oli mennyt maahan, mutta jäänyt koteloitumatta. Esittäjä oli havainnut C. lucifugan koteloiden talvehtivan osittain kaksi kertaa, mikä ilmeisesti on mahdollista lactucaeallakin. Kuten Cuculliat yleensä C. lactucae koteloituu multaan tai hiekkaan.

C. lactucae-aikuinen muistuttaa C. lucifugaa. Väri on vielä enemmän sinertävä. Etusiiven kärjet ja ulkoreuna hyvin pyöristyneet. Takasiivet likaisenharmaat (myös koiraan) ja niissä on selvä keskitäplä.

Kaikkien mainittujen lajien koiraat on helppo erottaa genitaalien valvan muodon perusteella.

Ruotsista tavatuista lajeista myös meillä todennäköisimmin tavattava C. chamomillae. Laji on levinnyt Ruotsissa Upplantiin saakka ja on lentoajaltaan aikainen (Tanskassa tavattu jo huhtikuun puolivälissä). Toukan ravintokasveja Matricaria chamomilla, Anthemis ja Pyrethrum. Aikuisen etusiivet ovat ruskeanharmaat ja niissä on hieman kellervä sävy. Ruotsissa esiintyy ab. chrysanthemii Hb., joka on tummempi kuin keskieu-rooppalainen nimimuoto.

Lisäksi esittäjä selvitti Ruotsissa ja Tanskassa hyvin harvinaisten C. tanacetin ja C. praecanan tuntomerkkejä ja elintapoja.

Baltiasta on vielä ilmoitettu, mahdollisesti kyllä virheellisesti, keskieu-rooppalainen laji, C. campanulae. Tämä muistuttaa lähinnä C. umbraticaa.

Prof. O. Sotavalta näytti uuden saksalaisen perhoskirjan, Otho Daneschin kirjoittaman Schmetterlinge I, josta ilmeisesti tulee lisää osia myöhemmin. Samalla hän ilmoitti N. asiatican Lempäälästä 25.9.-65.

Herra Pekka Salminen esitti harvinaisen tumman C. galii yksilön, jonka hän oli kasvattanut toukasta.

Laotoë tremulae X populi (hybr. carelica Denso) on löytynyt maastamme todennäköisesti pari kertaa ja fil.maist. Kauri Mikkola toivoo saavansa Eläintieteen laitokseen kaikki epäilyttävät yksilöt asian selvittämistä varten. Todennäköiset tuntomerkit: Muistuttaa enemmän L. populita, pienikokoinen, takasiiven ruosteenruskea väri hailea, siiven reunat tasaisemmat kuin populilla, yleisvaikutelma hailakka.

Rehtori A.V.V.Mikkola ilmoitti löytäneensä yhden yks. mainittua risteytymää. Samalla hän toi terveiset johtaja Th. Grönblomilta, joka oli ilmoittanut Porphyria purpurinan auktorin olevan Schiffermüller eikä Hübner, koska edellisen toimittama luettelo on vanhempi. Kuitenkin asiasta ollaan eri mieltä, koska mainitussa luettelossa ei ole lajeja selitetty, kun sensijaan Hübner on selittänyt lajin yksityiskohtaisesti. Samalla rehtori Mikkola esitti kauniit väridiat S. scoliaeformiksesta ja LEMONIA DUMISTA.

Keskusteltiin L. dumin katoamisesta monilta entisiltä löytöpaikoilta ja todettiin sen tulleen hyvin harvinaiseksi kaikkialla.

Lääk.kand. Erkki Laasonen esitti yhdessä dipl.ins. K. Kiianlinnan kanssa Helsingin Kaivopuistossa lokakuussa 1965 tekemiään havaintoja E. defoliariasta. Havaintoja tehtiin 22.10. - 3.11.65 välisenä aikana, jolloin ainakin toinen havainnoitsijoista kävi kunakin iltana Kaivopuistossa ja E. Laasonen lisäksi 23.10 Nordsjössä. Yhteenvedona tehdyistä havainnoista mainittakoon, että E. defoliaria-naaras esiintyy lämpiminä syksyinä lokakuun loppuun asti klo 19 ja 23 välisenä aikana tavallisimmin vaahteralla, lehmuksella tai jalavalla. Naaras on rungon tuulen päällä olevassa osassa alle 1 m:n tai yli 1,5 m:n korkeudella. Varmin lajin löytöpaikka Helsingissä mantereella on ilmeisesti Kaivopuisto.

Yksityiskohtainen selostus tehdyistä havainnoista on Seuran arkistossa.

Keskustelussa totesi kapt. I. Jalas, että tämä vuosi on ollut erityisen suotuisa E. defoliarialle, joka H:gin Vallisaareissa lokakuun loppussa oli yleisin laji. Sitä oli tullut noin 500-700 yks; A. macilentaa tuli 6 yks, joista viimeinen 3/10-65. E. defoliariaa olivat lisäksi saaneet E. Laasonen, J. Wettenhovi ja teekkari O. Leppänen useampia yks. Helsingin ympäristöstä.

Tekn.yo. O. Leppänen esitti vielä koul. J. Variksen löytöman Acerbia alpinan kotelokopan, joka oli 1963 löytynyt Le Terhivaaran laelta. - Prof. O. Sotavalta: A. alpina on regio alpinan laji, joka on saatu ainostaan tuntureiden laelta.

Lääket.yo. Antti Aalto esitti Le Kilpisjärveltä toukasta kasvattamansa Poecilocampa populi L. yksilön. Toukka oli löytynyt 3.8.-65 ja imago kuoriutui 20.10-65. Lähimmät löytöpaikat ovat Gällivaara (Ruotsi) ja lajin pohjoisin löytöpaikka Porsanger (Norja). Suomessa pohjoisimmat tähänastiset löytöpaikat ovat Ob Rovaniemi ja Ob Tervola.

Joulukuun kokouksessa 9.12-65 oli läsnä 45 jäsentä. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen lausui muistosanat Seuran perustajajäsenestä fil.maist. Tor Wessmannista. Kokous kunnioitti hetken hiljaisuudella hänen muistoaan.

Seuran jäseneksi valittiin abit. Veikko Kaila. Uudeksi jäseneksi ehdotettiin prof.lääket. ja kir.tri S.v. Bagh. Maisteri Osmo Heikinheimo oli pyytänyt Tuhoeläintutkimuslaitokselle tietoja eräistä tuholaisperhosista. Jäseniä pyydetään täyttämään kiertokirjeen mukana tuleva kyselykaavake ja palauttamaan se ensi tilassa. Fil.maist. Kauri Mikkola esitti tekemänsä luonnoksen Seuran emaljimerkiksi. Siinä on vihreällä pohjalla Baptria tibiale fennica. Merkki todettiin onnistuneeksi sekä aiheeltaan että taiteelliselta sommittelultaan. Esitettiin toivomus, että merkkiä valmistettaisiin myös suurempikokoisena kankaasta reppu- ja hihamerkiksi. Maist. Mikkola valtuutettiin hoitamaan merkkiasia edelleen.

Prof. Esko Suomalainen piti esitelmän "Solenobia triquetrellalla suoritetuista geneettisistä ja sytologisista tutkimuksista". Tätä psychidi-lajia on 50 vuoden ajan tutkinut sveitsil. prof. J. Seiler ja nämä tutkimukset ovat johtaneet monessa suhteessa hyvin merkittäviin tuloksiin. S. triquetrellan dipl. kromosomiluku on 62. Lajista tavataan kolme eri rotua, nim. diploidinen biseksuaalinen, jossa siis on myös koiraita, diploidinen partenogeneettinen ja tetraploidinen partenogeneettinen, jonka kromosomiluku on siis 124. Näistä viimeksi mainittu on paljon laajemmalle levinnyt kuin toiset ja vain se tavataan Suomessa. Jos tetraploidinen partenogeneettinen naaras ja diploidisen biseksuaalisen rodun koiras risteytetään, syntyy triploidisia yks., jotka ovat interseksuaalisia, siis koiraan ja naaraan välimuotoja. Tämä johti prof. Seilerin perusteellisesti tutkimaan interseksualiteetti-ilmiötä. Aikaisemmin selitettiin interseksualiteetin synty ns. aikasäännön avulla. Sen mukaan interseksuaali yksilö alkaa kehityksensä tiettyä sukupuolena. Jotain ajankohtana pääsevät vastakkaisen sukupuolen geenit voitolle, ja siitä lähtien kehitys jatkuu vastakkaisena sukupuolena. Seiler osoitti S. triquetrellalla, että ko. aikasääntö ei pidä paikkaansa. Interseksuaalisissa yksilöissä ovat koiras- ja naaraspuoliset geenit suunnilleen yhtä voimakkaat ja jokseenkin tasapainossa. Tällöin sukupuolen määräävät viime kädessä erilaiset ympäristötekijät. Siten samassa yksilössä jokin solu ja soluryhmä voi kehittyä naaraspuolisenä ja joku toinen taas koiraspuolisenä. Tuloksena on sukupuolinen mosaiikki, jollaisia interseksuaaliset yksilöt aina ovat. Myös partenogeneettisten S. triquetrellanaaraiden munissa tapahtuu kromosomireduktio, minkä tuloksena kromosomiluku vähenee puoleen. Normaali kromosomiluku palautuu sen kautta, että tällaisissa munissa kahden poistosolun tumat yhtyvät. Partenogeneettisten naaraitten munissa uusi yksilö kehittyy siis poistosolujen tumista varsinaisen munatuman osallistumatta kehitykseen. Sen sijaan munissa, joissa tapahtuu hedelmöitys, uusi yksilö kehittyy aina hedelmöitetystä munantumasta. Edellä mainituilla S. triquetrellan kolmella rodulla on erilainen levinneisyys. Se saa selityksensä Wurm-jääkauden aikuisista jäätiköitymissuhteista, minkä ajankohdan lähelle myös partenogeneettisten rotujen synty ilmeisesti ajoittuu.

Varapuheenjohtaja tri Harry Krogerus kiitti prof. Suomalaista kiinnostavasta esitelmästä.

Keskustelussa biol.yo. Antti Pekkarinen tiedusteli tavataanko myös muilla psychidi-lajeilla kuin Solenobia triquetrellalla partenogeneettistä lisääntymistä. Esitelmäitsijä mainitsi, että mm. lajeilla Apterona helix, Luffia ferchaultella, L. lapidella ja Solenobia lichenella esiintyy säännöllisesti parthenogeneesia. Lisäksi myös eräillä muilla psychideilla on tilapäisesti tavattu parthenogeneesia.

Lääk.yo. Magnus Landtman esitti ison sarjan Noctua fimbriata-yksilöitä, jotka hän oli kasvattanut Sipoon Spjutsundista löytämänsä naaraan munista. Kasvatuksen tuloksena saadut yksilöt vaihtelivat väriltään erittäin suuresti tumman ruskeasta aina tumman vihreään saakka. Skat Hoffmeyer mainitsee kirjassaan "De danske ugler" 4 eri värimuotoa.

Kokouksen jälkeen kolmisenkymmentä Seuran jäsentä kokoontui yhteiseen joulujuhlaan ravintola Oltermannin Kiltaan, missä joulujuhlan parissa vietettiin iltaa.

Seuraava kokous on 13.1.1966 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Vuoden ensimmäisessä kokouksessa ei ole lainkaan esitelmää, sillä tarkoituksena on, että Seuran jäsenet toisivat tällöin näytteille ja selostaisivat saamiaan erikoisempia aberraatioita. Olisi toivottavaa, että mahdollisimman moni näyttäisi tällaisia kokouksessa.

Sihteeri pyytää jäseniä ilmoittamaan mahdolliset uudet osoitteet sekä "tittelit". Niitä jäseniä, jotka eivät ole suorittaneet jäsenmaksuaan vuosilta 1964-65, pyydetään suorittamaan ne ensi tilassa. Muussa tapauksessa he eivät saa kiertokirjeitä enää tämän numeron jälkeen.

Sihteeri

Ainonkatu 4 C 38

Arvoisa seuramme jäsen.

Tammikuun kokouksessa 13.1-66 oli läsnä 57 jäsentä. Seuran jäseneksi välittiin prof. S.V. Bagh. Maist. Kauri Mikkola esitti Seuran uuden rintamerkin. Tämä tunnus painetaan myös Seuran kirjekuoriin. Helmikuun kokouksessa on todennäköisesti jo saatavissa metallisia rintamerkkejä rahastonhoitajalta hintaan 2:50 kpl. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen kiitti maist. Kauri Mikkolaa onnistuneesta merkistä.

Tammikuun kokouksessa ei ollut lainkaan esitelmää, vaan Seuran jäsenet esittivät löytämiään mielenkiintoisia aberratioita. Materiaalin paljouden vuoksi voidaan tässä kiertokirjeessä esittää ainoastaan luettelo kunkin esittäjän näyttämistä lajeista. Tarkemmat selostukset ovat Seuran arkistossa ja jostain löydöstä kiinnostunut voi ottaa yhteyden suoraan kiinnostavan lajin esittäjään.

Esityksen aloitti tri Harry Krogerus, joka esitti seuraavat lajit: *L.populi*, *M.athalia*, *A.aglaja*, *C.selene*, *P.flavicornis*, *A.rumicis*, *R.triangulum*, *P.persicariae*, *E.cespitis*, *T.decimalis*, *A.biselata*, *C.alternata*, *G.bidentata* (melanistinen), *B.roboraria*, *E.atomaria* (2 eri aberratiota), *L.deplana* (♀-värinen ♂) ja *A.meliloti* (täplät keltaiset).

Keskustelussa ilmoitti puheenjoht. hänellä olevan myös ♀-värisiä *L.deplana*-♂♂ Porvoon Äminsbystä.

Tri Jouko Kaisila esitti melanistiset päiväperhoset *M.athalia*, *C.selene*, *A.niobe*, *B.aquilonaris*, *C.polaris* ja semialbinistisen *E.pandrose lapponican*. Lisäksi seuraavat lajit: *X.vetusta* (4 melanist. yks.), *H.rectilinea* (pyöreäsiip.), *A.melaleuca* (penthica), *A.melaleuca* (täysin musta), *C.citrage* (väriältään harvin. ♀-yks.), *J.putata* (keskisarake valkea), *C.subhastata*, *C.munitata*, *C.unangulata*, *C.polata* (2 yks.), *C.munitata* (arcticaria), *A.grossulariata*, *L.opis* (fasciata-muoto), *A.caja* (2 yks., joista toinen 12:nneen polven fantasma-muoto (Saksassa kasvatettu)).

Apteekkari Veijo Mannelin esitti seuraavat lajit: *P.apollo* ssp. *finmarchicus* ab. *significata*, ab. *flavomaculata* Deck., *P.apollo* ssp. *carelius* ab. *parumrubra* nov.ab., ab. *excelsior* Stich., ab. *ladogensis* Bryk., *E.iduna* ab. *sulitelma* Schulz, ab. *centrumpallida* nov.ab., *M.athalia* ssp. *lachares* Rott. ab. *pseudohertha* nov.ab., ab. *nigrofasciata* nov.ab., *M.diamina* ab. *semiobscura* nov.ab., *C.selene* ab. *marphisa* Hbst., sekä samasta lajista ab. joka mahdollisesti on yksilöllinen aberratio. *B.ino* ab. *kauri* nov.ab., *C.freiya* (melanistinen), *M.arion* ab. *subunicolor* Pionn., ab. *radiata* Courv., *N.torva* ssp. *melaena* Spul. (ab. tai nov.), *P.fluctuosa*, *A.melanopa*, *C.icteritia*, *L.viciae* ab. ♀ *nesoddensis* Knaben, *O.luteolata* ab. *seminico* nov.ab. ja *E.atomaria* ab. *virilis* Staud. (♂:aan värinen ♀).

Tait. Juho Alvas esitti seuraavat lajit: *P.dictaeoides* (melan.), *N.interposita* (ilman kirj.), *H.tentacularia* (tumma), *H.proboscidalis* (pieni ja tumma), *O.autumnata* (pieni, kirjaukset poikkeavat), *C.clathrata* (leveä musta poikkivyö), *P.plantaginis* (takas ilman poikkijuovia).

Prof. Esko Suomalainen esitti: *A.melaleuca* (erittäin vaalea), *P.festuceae* (etusiiivissä isot suomuttomat alat), *E.polata* (vaalea, keskisarake tumma), *L.marginata* (kirjaukset hävinneet), *P.plantaginis* (täysalbiino).

Rehtori A.V.V.Mikkola esitti seuraavat lajit: *P.apollo* *finmarchicus* ab. *amidti* Bryk. ja ab. *pseudonomion* Crist., 2 *M.athalia* *lachares* aberr., *A.aglaja* ab. *emilia* Quens., sama vaaleankelt. vihreäkehnäinen muoto, 3 *B.ino*-muotoa, 5 *C.selenen* erilaista ab. muotoa, *B.aquino-*

ris ab. inducta Sandb. ja 5-siipinen *C. titania rossica*, *P. andromedae* ab. striata, *O. carmelita nocturnalis* (musta), *O. sieversi* (valkor. täplätön), *Dr. falcataria fasciata*. 2 *Cr. ligustri* (lähes mustia), *L. lamda* (melanistinen), *C. celsia* (epäsymmetr.), *A. polymita* (olivinharm.), *P. macrogamma* (mustanrusk.), *E. glyphica* (lähes musta), *St. aversta* (tumma), *N. carpinata* ab. fasciata, *X. fluctuata* (kirjailusta vain rippeitä), *X. spadicearia* (etusiiivet asymmetriset), *X. montanata* (kirjailusta jäljellä vain tummat täplät), *M. albicillata* (laajentuneet kuviot), *D. exantheata* ("bilineata") ja *D. mendica hibernica*.

Kapt. Ilkka Jalas esitti lajit: *C. selene* 2 yks. (toinen melanistinen ja toinen vaalea), *Cl. titania* (luunvärinen; 1 löytö Suomesta), *P. or* (savuttunut), *A. rumicis* (melanistinen), *A. hyperici* (melanistinen), *A. circellaris* (melanistinen), *C. lutea* (2 tummaa yks. Tornioista), *C. icteritia*, *C. citrigo* (tummia muotoja), *A. pabulatricula* (poikkeukselliset kirjaukset), *C. trapezina fasciata*, *E. paleacea* (keskisarake tumma, pohja hyvin vaalea), *C. fraxini mehrens*, *S. sylvestraria* (lähes musta), *C. hasta* (valkoinen muoto), *A. grossulariata* (melanistinen), *B. repandata* (lähes musta) ja *E. irrorella* ab. *fumosa* (1. löytö Suomesta, 8/8-65 H:ki Vallisaari).

Läaket.kand. Jaakko Karvonen esitti: *D. falcataria* (värimuunnoksia), *L. marginata* ab. *subdeleta* Ckll., *B. roboraria* ab. *infuscata* Stgr. (melanistinen), lisäksi melanistisia tai tummia muotoja: *X. vetusta*, *P. strigilis*, *E. bistortata*, *L. hirtaria*, *C. glabraria*, *C. advenaria* ja *C. olivata*. *A. prunaria* (4 eril. aberratiota), lisäksi muita aberratioita seuraavista lajeista: *X. munitata*, *X. montanata* ab. *albicans* Strd., *E. byssata* (muistuttaa ab. *nigrofasciata* Nordstr.), *E. luctuata* ja *M. tiliae brunnea*.

Maist. Osmo Peltonen esitti seuraavat lajit: *C. euphrosyne*, *C. coryli* (tummanharmaa), *M. persicariae* (tumma), *C. ligustri* (tumma), *O. gotthica* (kirjauksettomia yks.), *A. crenata* (pohjaväri harmaanvalk.), *E. paleacea* (punertava ja fasciata-muoto), *A. pygmina* (poikkijuov.), *S. incanata*, *S. aversata*, *E. succenturiata*, *C. rectangulata* (lähes musta), *C. undulata* (fasciata), *O. autumnata* (äärimmäisyystyyppiä), *B. betularius* (tumma), *I. wauaria* (pieniä).

Proviisori C-J. Widén esitti: *H. virgaurae* (albino), *N. phoebe* (melanistinen), *L. monacha* (tumma), *T. cespitis* (vaalea poikkijuova), *C. citrigo* (2 eril. yks.), *C. icteritia* (ruskeat etusiivet) ja *C. biriviata* (tumma, mahd. toinen sukupolvi).

Maist. Kauri Mikkola näytti seuraavat lajit: *L. quercus* (gynandromorfi), *H. tentacularia* (tumma), *C. didymata* (pyöreäsiipinen), *P. alchemillata*, *E. atomaria* ab. *virilis*, *E. icterata* ja *E. sobrinata*.

Tekn. P. Alander esitti väriltään epäsymmetrisen *L. marginatan*.

Läaket.kand. Antti Aalto esitti seuraavat lajit: *C. palaeno* (gynandromorfi), *E. pavonia*, *L. monacha*, *D. brunnea*, *A. triangulum*, *A. speciosa* (vaalea), *C. celsia* ab. *vittata* Schulz, *C. cinerascens* (melanistinen), *C. albipuncta* ab. *linearia* Lamb., *O. autumnata*, *T. obeliscata*, *L. populata*, *C. bilineata* ja *H. fuscata*.

Yliopp. Martti Koponen esitti *C. selenen* (melanistinen).

Tammikuun kokouksen tiedonannot tulevat seuraavassa kiertokirjeessä.

Seuran kevätlukukauden kokoukset pidetään kunkin kuun toisena torstaina klo 19 Yliopiston Eläintieteen laitoksen isossa luentosalissa.

Vuosikokous 10.2-66 klo 19. Esitelmä: Dos. Jouko Kaisila: Merkintäkokein suoritetuista perhosten vaellustutkimuksista. Vuosikokousasiat.

Sihteeri

Arvoisa seuramme jäsen.

Tammikuun kokouksen tiedonannot: Prof. Max v. Schantz esitti Pyhtään Munapirtistä löytämänsä Suomelle uuden tortricidin Lobesia euphorbiana. Laji on meitä lähinnä tunnettu Berliinistä sekä läheltä Böömin rajaa Etelä-Saksasta. Lajin ravintokasvi on Euphorbia palustris, joka kasvaa muutamissa paikoissa maamme etelärannikolla. Esittäjä oli löytänyt lajin toukkia elokuussa Euphorbian latvuksista, missä ne olivat kehränneet lehtiä yhteen. Kasvatuksen tuloksena oli viime keväänä kuoriutunut 64 yks. tätä lajia.

Prov. C.-J. Widén totesi Euphorbia palustrista kasvavan runsaasti Pellingissä.

Kapt. Ilkka Jalas ilmoitti Hiittisten Örön loppusyksyn materiaalista löytyneen Örölle uusina lajeina P.testacea ja O.obstipata. Lisäksi oli Öröstä tullut 1 yks. A.macilentaa, 2 yks. E.caeruleocephalaa ja 2 yks. N.asiaticaa (25.9. ja 28.9-65).

Joht. K. Wettenhovi esitti kesällä 1964 saamiaan P.maera-yksilöitä Utsjoelta. Löytöpaikka on maamme pohjoisin, ja löytäjä mainitsi nähneensä vielä useampia yks. lennossa.

Tait. Juho Alvas esitti käytännöllisiä neulalaatikoita, jotka kevyinä ovat mukavia retkillä mukaan otettaviksi. Samalla hän esitti myös pahvilaatikon, jossa perhosetikettejä on mukava säilyttää ja helppo löytää tarvittaessa.

Luonnont.yo. Guy Hällfors esitti Espoon Irislahdesta valorysätystä saamansa Phigalia pilosarian. Yksilö on ensimmäinen Suomen mantereelta saatu.

Kapt. Ilkka Jalas ilmoitti Peronea roscidanan H:gin Vallisaaresta, myös ensimmäinen Suomen mantereelta. Dipl.ins. K.Kiianlinna oli saanut 2 yks. P.roscidanaa Vihdin Haapakylästä.

Vuosikokouksessa 10.2-66 oli läsnä 58 jäsentä. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen mainitsi avaussanoissaan mm. seuraavaa: Seuramme on täyttänyt kuluneena vuonna 10 vuotta ja on siten osoittanut olevansa elinvoimainen. Viimeinen toimintavuosi on ollut toimintarikas ja taloudellinenkin puoli on ilahduttavan hyvä.

Uudeksi jäseneksi ehdotettiin opettajakokelas Matti Ahola. Seuran rintamerkkiä ei valitettavasti vielä ollut tässä kokouksessa saatavissa, mutta maaliskuun kokouksessa voivat jäsenet lunastaa merkinsä rahastonhoitajalta.

Dos. Jouko Kaisila esitelmöi Merkintäkokein suoritetuista perhosten vaellustutkimuksista Bonnin tutkijaryhmän tulosten perusteella. Nämä merkitsemiskokeet ovat laajamittaisimmat, mitä perhosilla on suoritettu. Bonnin vaellustutkijat, joiden johtajana on tri Hubert Roer, merkitsevät perhoset etusiipien suonten väliin tehtyyn reikään kiinnitetyllä äärimmäisen ohuella alumiinipyörylällä (teksti: Bonn zurück). Tutkimuksia on tehty useilla päiväperhosilla, runsaimmin neito- ja nokkosperhosella sekä amiraalilla (ja kaaliperhosella). Käsitellyt tulokset pohjautuvat vuosina 1956-62 tehtyihin havaintoihin. Neitoperhosta on merkitty 13 000 yks, ja merkittyjä yksilöitä on löydetty uudelleen 506. N. iolla on Saksassa yleensä 1 sukupolvi, vain edullisimmilla paikoilla osittainen 2. polvi; lentoajat V-VI (talvehtineet), VII-X loppu (1. polvi) ja IX-X (2. polvi). Pääosa merkityistä yksilöistä löytyi 8 km säteellä lähtökohdasta, vain 23 yli 10 km. päässä siitä. Kaikki "kaukolöydöt" tehtiin VIII lopulla 1959 tasaisen korkeapaineen vallitessa. Ilmeisesti io vaeltaa optimaalissa olosuhteissa, mutta vaellusaktiiviteetti kestää vain muutaman päivän

ajan kuoriutumisen jälkeen. - Nokkosperhosta merkittiin suurimmat yksilömäärät. Lajilla on Saksassa 2-3 sukupolvea, lentoajat: IV-V (talvehtineet), VI-VII (1. polvi), VIII-IX (2. polvi) ja X-XI (3. polvi). 2. ja 3. polvet ovat vaillinaisia ja vain osa niiden 4:sta munii, pääosan ovariot eivät kehity ja ne hakeutuvat suojattuun paikkaan ja asettuvat lepoon. Lepo on sisäisistä syistä johtuvaa (diapausi). 1. polven naaraista suurin osa kehittyy välittömästi sukukypsäksi, mutta pieni osa niistäkin joutuu diapausiin. Joka polvessa on nähtävästi vaeltajia ja paikallaan pysyviä yksilöitä, ja niiden %-osuudet populaatiosta näyttävät vaihtelevan eri polvissa. 1. sukupolven 7050 merk. yksilöstä saatiin 66 löytöilmotusta, kaikki läheltä lähtöpaikkaa. 2. sukupolven yksilöiden ikä oli tuntuvasti pitempi. 75% löydöistä (28 180 merkitty, 343 löytöilm.) samalta alueelta kuin ed. polven, mutta myös vaeltajia. IX alussa kuoriutuneilla vahvempi taipumus vaeltamiseen: 18 000 silloin merkitystä 219 löytöilm., ja niiden joukossa pääosa kaukolöydöistä (yksilötiheys myös tähän aikaan suurimmillaan). Vaellukset ulottuvat jopa 15 km päähän, useimmiten vaellusvietti sammuu kuitenkin jo 100 km:n tienoilla. 3. polvesta X alussa kuoriutuneita merkitty 4 000 yks. Ei kaukolöytöjä, perhoset paikkauskollisia ja keräytyvät harvojen silloin vielä tavattavien kukkien lähistölle. Suurin osa ei ennätä kerätä diapausiin tarvittavaa ravintomäärää. Jos perhonen ei ole ehtinyt diapausiin ennen yöhallowien tuloa, se tuhoutuu. Tuloksena kokeista oli, että nokkosperhosen todettiin vaeltavan vain aurinkoisella säällä (yli 15 ast. lämmössä) ja heikon-kohtalaisen tuulen vallitessa. Vaeltajat kulkevat tuulen mukana. Suunta, joka oli NW - NO, määräytynee siitä, että Reininmaalla oli syys-lokakuussa vain etelätuulella tarpeeksi lämmintä (Englannissa suuntautuvat urticaen syysvaellukset etelään). Havainnot osoittivat, että vaellushalua kestää vain lyhyen ajan kuoriutumisen jälkeen, ja että yli 100 km:n pituiset vaelluslennot ovat mahdollisia yhden vrk:n aikana. Amiraalilla on K-Euroopassa etelämpänä 2, pohj. 1 sukupolvi. Kreikassa totesi Roer, että talvehtineet kävivät aamupäivisin kukilla ravinnonotossa, mutta iltopäivisin koiraat hakeutuivat reviierialueille, joilta ne karkoittivat toiset koiraat, ja joilla ne kopuloivat ohilentävien naaraiden kanssa. Osa kannasta vaelsi (pohjoiseen?). Kevätvaeltajista on pohjoisessa vähän havaintoja, ne saapunevat yksittäin ja naaraat munivat vaeltaessaan (toukatkin yksittäin). Saksassa kuoriutuu keskikesänpolvi VIII puolimaissa, sen ja syyspolven erottaminen luonnossa yleensä mahdotonta. Näiden polvien naaraat eivät yleensä muni, sukurauhasten kehitys on estynyt (mistä syystä, ei tiedetä). Merkintäkokeet ja havainnot maastossa osoittavat, että VIII-IX kuoriutuneet suorittavat runsaasti vaelluksia suunnassa S-WSW. Vaeltavat amiraalit lentävät lähellä maan pintaa ilmavirtauksista välittämättä ja niiden käyttäytyminen osoittaa niillä olevan suuntavaiston. Ne siis käyttäytyvät aivan toisin kuin nokkosperhoset.

Vaikka Bonniassa suoritettut kokeet ovat antaneet suhteellisen laihat tulokset valtavaan työmäärään nähden, on niistä saatu arvokkaita tietoja tutkittujen lajien elintavoista, populaatorakenteesta, runsaudenvaihteluista ja vaelluksista. Suurimpana vaikeutena on ollut merkittävän materiaalin hankinta, mikä varsinaisten vaeltajien kysymyksessä ollen on usein työlästä ja sattumanvaraista.

Keskusteluun osallistuivat prof. Esko Suomalainen, maist. Kauri Mikkola, dos. Jouko Kaisila, rehtori A.V.V. Mikkola, Lu.kand. Kalevi Keynäs, kapt. Ilkka Jalas ja fil.lis. Svante Ekholm joka oli suorittanut omia merkintäkokeita kaaliperhosilla. Kokeissa oli ilmennyt, että perhoset pysyvät paikkakunnalla n. 6 tuntia. Mikäli toukat, kuten luonnossa, pidetään yhdessä niiden 2-3. toukka-asteessa ja annetaan sen jälkeen hajaantua, niin ne eivät vaella niin mielellään kuin jos toukat pakoitetaan pysymään yhdessä myös 4. toukka-asteessa. Vaelluksen tapahtuminen edellyttää ilmeisesti, että ilmassa on tarpeeksi monta perhosta. Lopputulos oli, että merkintäkokeita on suoritettava tarpeeksi suuressa mittakaavassa, jotta niissä saataisiin tuloksia.

Vuosikokousasiat: Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin tri Viljo Karvonen ja sihteeriksi tait. Juho Alvas. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin prov. C-J. Widén ja kapt. Ilkka Jalas. Kokous todettiin ajoissa kokoonkutsutuksi ja lailliseksi. Vuosikertomus luettiin ja hyväksyttiin. Rahastonhoitaja maist. Osmo Peltonen luki tilinpäätöksen ja maist. Juhani Kolehmainen tilintarkastajien lausunnon, jotka hyväksyttiin. Rahastonhoitajalle ja johtokunnalle myönnettiin tili- ja vastuuvapaus. Seuran jäsenten vuosimaksut päätettiin pitää entisinä, samoin virkailijoiden palkkiot. Johtokunnan vaalissa ehdotettiin entistä johtokuntaa uudelleen ja ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Siten johtokuntaan kuuluvat edelleen: Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen, varapuheenjohtaja tri Harry Krogerus, sihteeri tait. Juho Alvas, rahastonhoitaja maist. Osmo Peltonen sekä muina jäseninä prof. Max v. Schantz, dos. Jouko Kaisila ja maist. Kauri Mikkola. Tilintarkastajiksi valittiin ekonomi Olli Ranin ja maist. Juhani Kolehmainen. Varalle tulivat kauppat.maist. Aaro Kaila ja ekonomi Arno Kullberg.

Tri Viljo Karvonen lahjoitti Seuralle johtokunnan harkinnan mukaan käytettäväksi 500 mk. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen kiitti tri Karvosta suuriarvoisesta lahjoituksesta.

Tiedonannot: Kapteeni Ilkka Jalas esitti kehittämistään uusia perhosryhmällemme; rysiä on nyt saatavissa myös pienemmässä koossa (n.s. matkarysä).

Maaliskuun kokous on 10.3-66 Yliopiston Eläintieteen laitoksen isossa luentosalissa klo 19. Ohjelmassa on esitelmän sijasta kolme väriä: Monarkkiperhostesta (n. 1/2 t.), kaaliperhosen kuoriutumisen (6 min.) ja Kuningatar Elisabetin saarten kasvi- ja eläinmaailmasta.

Seuran jäsenillä on nyt mahdollisuus ostaa sekavalolamppuja erikoisen halpaan hintaan. Hinnat ovat noin 12:- 160 W ja 27:- 500 W. Tilaukset on ehdottomasti jätettävä maaliskuun kokouksessa tai viimeistään maaliskuun loppuun mennessä kirjeellisesti sihteerille osoitteella Juho Alvas, Aionkatu 4 C, H:ki 10 tai puh. 499 067.

Seuran kirjasto on järjestelyn alaisena ja toivotaan, että lainaukset voidaan jo saatujen lahjoitusten turvin aloittaa huhtikuussa. Mikäli jäsenillä on ylimääräisiä perhoskirjoja, Seura on kiitollinen lahjoituksista, koska seuran varat eivät tässä vaiheessa riitä kirjojen ostamiseen. Kirjastosta on varmaan tulevaisuudessa paljon hyötyä etenkin nuoremmille jäsenille, joilla ei ole mahdollisuuksia useinkin jo loppuunmyytyjen kirjojen hankkimiseen. Myös vanhoja perhosia käsitteleviä aikakauslehtiä on aikomus sidottaa, joten nekin ovat erittäin tervetulleita. Toistaiseksi sihteeri hoitaa kirjastoa sekä kirjojen lainaamista.

sihteeri

Helsinki - Helsingfors
Ainonkatu 4 C 38
Puh. 499 067.

Arvoisa seuramme jäsen.

Maaliskuun kokouksessa 10.3-66 oli läsnä 66 jäsentä. Seuran jäseneksi hyväksyttiin opettajakokelas Matti Ahola ja uusiksi jäseniksi ehdotettiin opiskelijat Seppo Muurimaa, Esko Linnaluoto, Erkki Stark ja Kalevi Leskinen.

Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen ilmoitti Seuran rintamerkkien valmistuneen ja olevan jäsenten saatavissa rahastonhoitajalta (hintaa 2:50). Johtokunta oli päättänyt lahjoittaa merkin kaikille kunniajäsenille, rouville Hjördis Lingonblad ja Elssi Lankiala sekä merkin piirtäneelle maist. Kauri Mikkolalle. Puheenjohtaja luovutti merkin ainoalle paikalla olleelle kunniajäsenelle metsänhoitaja Thomas Clayhillsille.

Yhdistyksen sekavalolamputilauslista kiersi kokouksessa (kts. viime kiertokirje).

Kokouksen ohjelmassa oli kolme filmiä "Puurajan yläpuolella" (ilmoitetun monarkkiperhosta esittävän filmin sijasta), "Naurisperhon toukan kuoriutumisesta" ja "Kuningatar Elisabetin saarten kasvi- ja eläinmaailmasta" ja ne herättivät ansaittua mielenkiintoa.

Tiedonannot:

Tait. Juhon Alvas esitti Porvoon pitäjän Vekkoskelta 28.8-65 valolta saamansa koisaperhosen Euchromius ocellatus Hw. Löytö on viides Suomesta.

Maist. Osmo Peltonen esitti kääriäisperhosta Laspeyresia dorsana Tr. maalle uuden muodon var. strandiana Fuchs, jota hän yhdessä prof. M.v. Schantzin kanssa oli tallentanut parikymmentä yksilöä SMS:n kesäretkellä 1.7.-65 Kuhmosta (Kn) Alajärven luoteispäästä, jossa ne lentelivät rehevässä Vicia cracca-kasvustossa. Muunnos, joka on selitetty Norjasta eroaa dorsana-päämuodosta mm. seuraavasti: kooltaan pienempi, siipienväli 13-15 mm (päämuodolla 16-17 mm), molemmat siipiparit mustanruskeat (päämuodolla etusiivissä kellertäviä suomuja, joten yleisväritys vaaleampi, ja päämuodon koiraan takasiipien tyvi laajalti valkeahko), tuntosarvet n. puolet etusiipien pituudesta (päämuodolla 3/4). Var. strandiana muistuttaa enemmänkin orobanaa, mutta orobana ei ole niin tumma ja orobarallakin koiraan takasiipien tyvi vaalea, vaikkei niin laajalti kuin dorsanalla. Etusiipien ulkoreunassa hiukan kärjen alapuolella on orobanalla (tavallisesti) siipiripsien tyvässä jakoviivan katkaiseva valkoinen silmätäplä, joka dorsanalta (sekä päämuodolta että muunnokselta) puuttuu. Etusiipien takareunasta lähtevä valkoinen "kuutäplä" on meikäläisellä dorsana-päämuodolla kapea, suippopäinen, muunnoksella leveämpi ja kärjestään pyöristynyt, orobanalla vielä leveämpi ja kärjestään levenevä. Eroavuudet ovat niin suuret, että voisi epäillä uutta lajia, mutta prof. M.v. Schantzin ja tri H. Krogeruksen tekemistä genitaalipreparaateissa ei voi havaita kummallakaan sukupuolella mitään eroja dorsanaan nähden. Kuhmosta saatujen yksilöiden lisäksi on tri Krogerus ottanut tätä muunnosta yhden naaraan Kuusamon Paanajärveltä 28.7.1935.

Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistykselle tulleen ilmoituksen mukaan saatiin Vammalasta 27.6.1965 1 yksilö Tarache luctuosa Schiff. -yökköstä. Ottaja oli koulul. E. Lampimäki ja lajin määrätti maist. K. Lahtivirta. Kysymyksessä on toinen Suomesta saatu yksilö. Ensimmäisen sai ekonomi O. Ranin 5.7.1956 Helsingin Villingistä.

Rehtori A.V.V. Mikkola ilmoitti opisk. Erkki Stark'in saaneen Ruotsissa Upplannin Rådmansöistä Koholman kylästä kesällä 1962 Ruotsille uutena yökkösen Arenostola extrema L. Rehtori Mikkola ilmoitti myös voitavansa välittää pienen erän matkalevityslautasarjoja (8 balsapuista lautaa sarjassa 4 levyttä, kutakin 2 kpl) mahonkirasiaan sijoitettuna, hinta 45:- sarjalta.

Metsänhoit. Thomas Clayhills selosti X. citragon muotoja. Fasciatamuoto on keskisarakkeestaan tummentunut kun taasen subflava on tyvi- ja reunasarakkeestaan tummentunut. Jälkimmäisellä on lisäksi tumma thorax.

Apteekkari Veijo Mannelinin stipendi julistetaan haettavaksi. Stipendin määrä on 300 mk ja se on tarkoitettu tutkimuksiin jossakin Pohjois-Karjalan lepidopterologisesti huonosti tunnetussa pitäjässä. Kysymykseen tulevat Tuupovaara, Valtimo, Juuka, Kuusjärvi, Rääkkylä tai itärajan välittömässä läheisyydessä joko Kiteen Valkeavaara-Värtsilän Niirala tai Niiralan - Tuupovaaran Ruhovaara väliset alueet. Tutkimus voi käsitellä myös Pielisjärven tai Ilomantsin kuusikkokorprien ja niihin rajoitettujen biotooppien faunistisen selvittelyn. Myös tästä poikkeavat suunnitelmat voidaan ottaa huomioon. Apurahan ainoana ehtona on, että retken kirjalliset tulokset ovat esim. seuramme arkiston välityksellä kaikkien jäsentemme saatavissa ja että materiaalin tarkastaa riittävän lajitunteuksen omaava henkilö, jos apurahan saaja ei tunne kaikkia kriitillisiä lajeja. Apurahan saajalla on ensisijainen julkaisuoikeus tutkimustensa tuloksiin. Suotavaa olisi, että mahdollisimman moni talletettu yksilö luovutettaisiin Helsingin Yliopiston Hyönteismuseon kokoelmiin.

Tohtori V.J.Karvosen stipendi määrältään 200 mk julistetaan niin ikään haettavaksi. Se on tarkoitettu keräily- tai tutkimusmatkaan jollekin vähemmän tutkitulle seudulle (tästä syystä maakunnat A1, A2 ja N eivät tule kysymykseen) ja mieluummin lepidopterologille, joka harrastaa myös pikkuperhosia.

Molempien apurahojen hakuaika päättyy 30 p:nä huhtikuuta, jolloin hakemusten on oltava perillä sihteerillä (tait. J.Alvas, Aionk. 4 C 38, H:ki 10).

Seuraava kokous on 14:4-66 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Esitelmä: Metsänhoit. Einari Valleala: Suurperhoset metsän tuhoajina Suomessa.

Seuran kirjastosta voidaan lainata seuraavia teoksia:

- 1) J.E.Aro: Suomen perhoset.
- 2) Eino J.Seppänen: Suomen suurperhostoukkien ravintokasvit.
- 3) Richard South: The Butterflies of the British isles (Päiväperhoset).
- 4) - " - : The Moths of British isles (Yököt).
- 5) - " - : - " - (Mittarit).
- 6) Unio Saalas: Nuoren hyönteistieteilijän opas.
- 7) Norman Riley: Some British moths.
- 8) Curt Flöricke & L.G. Andersson: Våra vanligaste fjärilar och skalb.
- 9) Notulae Entomologicae 1921 - 26.
- 10) - " - 1927 - 32.
- 11) - " - 1933 - 37.
- 12) - " - 1938 - 41.
- 13) - " - 1942 - 44.
- 14) - " - 1944 - 47.

Osa Seuran kirjastossa olevista teoksista on sidottavana huonon kuntosaa johdosta. Luettelo näistä seuraavassa kiertokirjeessä. Seuran jäsenet voivat lainata teoksia kirjastosta kesän ajaksi tai sopimuksen mukaan. Lainaajalle ei tule muita kustannuksia kuin mahdolliset postitukset. Kirjasto on toistaiseksi sihteerin hoidossa, jonka puoleen voi kääntyä kirjoja lainattaessa.

sihteerin

Ainonkatu 4 C 38. H:ki 10
Puh. 499 067

Helsinki, toukokuun 5 pnä 1966
N:o 5/66

Arvoisa seuramme jäsen.

Huhtikuun kokouksessa 14.4-66 oli läsnä 53 jäsentä. Uusiksi jäseniksi hyväksyttiin opiskelijat Seppo Muurimaa, Esko Linnaluoto, Erkki Stark ja Kalevi Leskinen. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen luovutti seuran merkin kunniajäsenelle tri Viljo Karvoselle. Seuramme rahastonhoitajan lehtori Osmo Peltosen täyttäessä 13.4-66 50v johtokunnan edustajat kävivät häntä onnittelemassa ja ojensivat seuran puolesta muistolahjan. Kokouksessa luettiin leht. Peltosen kiitoskirje.

Puheenjohtaja huomautti avoimena olevista stipendeistä. Rouva Hjördis Lingonblad oli lahjoittanut seuralle huutokaupattavaksi perhosrysan kaikkine tarvikkeineen.

Seuran tilaamat sekavalolamput olivat saapuneet ja jäsenet lunastivat tilaamiensa lamppuja väliajalla. Koska lamppuja vielä kysyttiin, niitä päätettiin tilata lisää pieni erä, jotta mahdolliset halukkaat saisivat niitä vielä ensi kokouksessakin. Maaseutujäsenten tilaamat lamput ovat edelleen sihteerin hallussa. Tilaajien toivotaan järjestävän niiden noutamisen, koska näin särkevän tavaran toimittaminen postitse on vaikeata.

Illan esitelmän piti metsänhoitaja Einari Valleala aiheenaan suurperhosten aiheuttamat metsäntuhot Suomessa.

Esitelmäitsijä totesi tuhoa tapahtuvan yleensä silloin, kun ihmisen taloudellinen toiminta kärsii eläimen tai kasvin esiintymisestä. Metsäntuhoa tapahtuu silloin, kun tuholaiset, yleensä hyönteiset ja sienet, tappamalla puita tai niiden taimia tai hidastamalla niiden kasvua alentavat puuaineksen tuottoa tai laatua. Eniten huomiota herättää tuho silloin kun se kohdistuu neulasiin tai lehtiin, jolloin puiden yhteyttämis-toiminta kärsii. Tuhoa nimitetään tällöin fysiologiseksi. Tämän ryhmän tuhoja ovat edelleen puiden nila- ja jälsikerroksissa sekä juuristossa esiintyvät tuhot.

Tuho voi olla huomattava, vaikkei se vaikuta sanottavasti puun elintoimintoihin mm. silloin, kun se kohdistuu itse puuainekseen sen käyttöarvoa alentamalla. Tällöin puhutaan teknillisestä tuhosta, jollaisen aiheuttajina on perhosiakin. Tällaisia ovat mm. puuntuhoajat ja eräät lasisiivet, joiden toukat kaivavat käytäviänsä lehtipuiden puuainekseen. Lajien harvinaisuudesta kuitenkin johtuu, etteivät nämä lajit meillä ole varsinaisia tuhonaiheuttajia.

Metsäntuhoja on vielä kolmaskin muoto. Eräät lajit tuhoavat siemeniä ja kukkia ja saattavat ainakin tilapäisesti vaikeuttaa puiden uudistumista. Tähän tuhonaiheuttajien ryhmään kuuluvat eräät perhoset, joilla saattaa meilläkin olla suuri merkitys kuusen siemensadon alentajina, nim. käpykoisa (Dioryctria) ja käpykääriäinen (Laspeyresia strobilella). Suurperhosistakin löytyy pari lajia, jotka ansaitsevat tässä yhteydessä maininnan, nim. pikkumittarit Eupithecia pini ja E. bilunulata, joskin niiden merkitys siemensadon alentajina lienee olematon.

Suurimman tuhon ~~maamme~~ metsissä aiheuttavat kovakuoriaiset, jotka tuhoavat puiden korvaamattoman nila- ja jälsikerroksen.

Varsin monien suurperhosten toukat syövät lehtipuiden lehtiä. Neulaisten syöjien luku on niin pieni, että ne voidaan helposti luetella: yksi kiitäjä, neljä kehrääjää, kolme-neljä yökköä ja mittaria kymmenkunta, yhteensä n. 20 lajia, joista eräät ovat meillä todellisia harvinaisuuksia. Suurperhosia, jotka ovat varsinaista tuhoa metsäpuilla meillä aiheuttaneet, on sensijaan vain harvoja. Keski-Euroopan suotuisammassa ilmasto-oloissa niiden luku on suurempi. Moni meillä harvinainen tai meiltä puuttuva laji saattaa siellä esiintyä suorastaan pelottavana tuhohyönteisenä. Edellisiä ovat mäntykehrääjä, Denrolinus pini sekä havunnunna, Lymantria monacha ja jälkimmäisiä kulkuekehrääjä, Thaumetopoea pinivora.

Suurta huomiota herätti mäntymittari, Bupalus piniarius aiheuttaessaan merkittävää vahinkoa Saimaan eteläpuolisilla seuduilla Taipalsaaren, Ruoholahden ja Puumalan kunnissa. Ensimmäiset tuhot ilmenivät Taipalsaarella syksyllä 1957 n. 5000 ha:n laajuisella kuivalla kangasalueella, jossa kasvoi nuorta ja keski-ikäistä männikköä. Tuhoaluetta oli yht.n. 100 ha. Neulaset oli syöty jokseenkin kokonaan, ja puuston sanottiin talven aikana kuolleen, joten alue hakattiin paljaaksi. V.1958 tuho levisi huomattavasti: Taipalsaarella todettiin pahoin vaurioitunutta männikköä n. 500 ha ja lievemmin vaurioitunutta n. 5000 ha. Monilla muillakin lähellä olevilla seuduilla oli tuhoja kuivilla kankailla.

Syksy 1958 oli vähäsateinen ja lämmin, siis toukkien koteloitumisen kannalta erittäin suotuisa. Siksi keväällä 1959 pantiin käyntiin ennakkotutkimukset odotettavissa olevan tuhon arvioimiseksi. Koealoilta kerättiin kaikki humuskerroksen alla ja kivennäismaan pintaosissa olleet hyönteiskotelot lasiputkiin. Todettiin, että noin 3000 ha:n alalla koteloiden määrä ylitti ns. kriittillisen rajan. Tutkimuksen perusteella katsottiin välttämättömäksi ryhtyä torjuntatoimenpiteisiin myöhemmin kesällä. Torjuntaan käytettiin 10.8-21.8-59 välisenä aikana kahta lentokonetta ja kahta helikopteria, jotka levittivät kaikkiaan 6305 ha:n alalle 105,2 t. DDT-pölytettä. Pölytyksen tulos tarkistettiin maastoon levityiltä 2 m² suuruisilta viivauspapereilta ja kuolleita toukkia löytyi koko alueelta keskim. 70 kpl/m². Myöhemmin todettiin, ettei tuho pölytyillä alueilla jatkunut samana syksynä enää mainittavassa määrässä.

Esitelmöitsijä näytti useita kuvia torjuntatoimenpiteistä ja kertoi myös jo v. 1850 luvulta alkaen sattuneista mänty-yökkösen tuhoista, jotka niin ikään ovat olleet hyvin huomattavia.

Tiedot lehtipuiden vastaavista tuhoista ovat paljon niukemmat, mikä johtunee niiden pienemmästä taloudellisesta arvosta ja siitä, ettei tuhoja liene esiintynyt samassa määrin kuin havupuilla. Lehtipuiden tuhojista on mainittava etenkin tunturimittari, Oporinia autumnata. Joihinkin vuosina sen kanta saattaa kasvaa niin runsaaksi, että se aiheuttaa Pohjois-Suomessa todellista tuhoa. Varsinkin tunturi-Lapissa ovat tunturikoivikot useasti joutuneet laajoilla alueilla pahan tuhon kohteeksi. Pohjoisimmilla tuhoalueilla näyttää säännöltä, että puut lehtensä menettäytään kuolevat, minkä johdosta metsänraja on taantunut.

Lopuksi esitelmöitsijä selosti suurperhosten Keski-Euroopassa aiheuttamia metsäntuhoja, jotka mittasuhteiltaan huomattavasti ylittävät meillä sattuneet tuhot.

Tiedonantoja.

Dos. Jouko Kaisila esitti sarjan äskettäin Virosta selitettyä Epirrhoë tartuensis Möls mittaria (osaksi kasvatettuja, osaksi luonnosta saatuja). Laji muistuttaa meikäläisistä mittarilajeista eniten E.alternataa ja E.tristataa, mutta on näitä isompi ja ruskean sävyinen. Lentoaika on heinäkuu ja esiintymisbiotooppeina ovat määrät pajupensaikkaa kasvavat niityt. Lajia olisi pidettävä meilläkin silmällä.

Maist. Osmo Peltonen ilmoitti löytäneensä Mäntyharjulta 10.4-66 rakennuksen seinustalta vastakuoriutuneen Semioscopsis avellanellan.

Useat jäsenet olivat kylmästä säästä huolimatta löytäneet taikka nähneet talvehtineita perhosia jopa maaliskuun aikana.

Toukokuun kokous on 12.5-66 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Ohjelma: prof. Max v. Schantz ja tri Harry Krogerus: Selostus Österslövissä huhtik. 1966 pidetystä pikkuperhosten tutkijain kokouksesta. Keskustelukysymys: Miten lepidopterologi voi kartuttaa muitten hyönteisryhmien tuntemusta maassamme. Kevään perhoslöytöjä.

Seuran kirjasto on karttunut lahjoitusten kautta, joten edellisessä kiertokirjeessä mainittujen teosten lisäksi on myös useita suomenkielisiä kirjoja lainattavissa.

sihteeri

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA r.y.
LEPIDOPTEROLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND r.f.
Helsinki - Helsingfors

Helsinki, kesäkuun 1 pnä 1966

N: 6/66

Ainonkatu 4 C 38 H:ki 10
Puh. 499 067

Arvoisa seuramme jäsen.

Toukakuun kokouksessa 12.5-66 oli läsnä 49 jäsentä. Uusiksi jäseniksi ehdotettiin teinit Martti ja Heikki Attila. Hakuajan päättyessä viikokaan jäsenistä ollut hakenut apteekkari Veijo Mannelinin eikä tri Viljo Karvosen stipendejä. Syksyn kokouspäivät päätettiin muuttaa eräiden yhteensattumien vuoksi. Useista ehdotuksista valittiin kokouspäiväksi kuun toinen keskiviikko, joten syyskuun kokous on entisessä paikassa tulevan syyskuun 14 pnä. Yliopp. Antti Pekkarinen ilmoitti pikkuperhosten uuden pisteluettelon ilmestyneen. Luettelon hinta on 2 mk. Kapteeni Ilkka Jalas lahjoitti kaksi perhosrystä arvottavaksi seuran hyväksi. Arpon hinta oli 1 mk ja seuran kassaan kertyi varoja 69:10. Suuremman ryssän voitti seuran puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen ja pienemmän ekonomisti Arno Kullberg.

Illan esitelmän piti prof. Max v. Schantz kertoen pohjoismaisten pikkuperhostutkijoiden kokouksesta Österslövissä Ruotsissa. Pohjoismaisilla pikkuperhoskeräilijöillä on ollut tapana kerääntyä joka toinen vuosi pääsiäisenä nimistön yhtenäistämistä ja kriittisten lajien tutkimista varten. Kokouksella on ollut käytettävissään tyyppimateriaalia myös useista Keski-Eurooppalaisista lajeista. Tänä vuonna kokous pidettiin metsänhoitaja Ingvar Svenssonin kotona Österslövissä Ruotsissa. Suomesta osallistui Harry Krogerus ja prof. Max v. Schantz, Ruotsista metsänhoit. Ingvar Svensson ja Roland Johansson, Tanskasta ins. Niels Wolff, Saksasta tri Eberhard Jäck ja Norjasta ins. Magne Opheim. Lisäksi oli kutsuttu maist. Carolsfeld-Krause Tanskasta ja tri Josef Klimesch Linzistä, mutta he olivat estyneet tulemasta.

Kokouksen osallistujille oli varattu työskentelytila metsänhoit. Svenssonin kellarikerroksesta, jonne Lundista oli saatu lainaksi uudenlaiset mikroskoopit ja projektiolaitteet.

Kokouksen ensimmäisenä päivänä olivat ilmat lämpimiä ja kauniita, joten oli myös mahdollisuus käydä maastossa perhosia keräämässä. Perhosia oli lentänyt runsaasti, mm. Semioscopis strigulana ja Tortricodes tortricella. Takatalvi alkoi kuitenkin jo seuraavana päivänä ja paksut lumikinokset peittivät kevätukukien kirjavan löiston. Viimeisenä päivänä kävivät kokoukseen osallistujat tervehtimässä tri Per Benanderia. Siellä todettiin Laspeyresia interruptana Ruotsille uutena, ja samalla todettiin että hänen kokoelmassa oleva ainoa Ruotsista tunnettu Borkhausenia nubilella olikin B. obscurella, jota ei aikaisemmin ollut löydetty Ruotsista.

Itse kokouksen tuloksista mainittakoon, että yhtenä tehtävänä oli eräiden Kööpenhaminassa pidetyssä kokouksessa määritettyjen lajien tarkastaminen. Näissä kokouksissa oli käytettävissä suurin osa Euroopasta saatavissa olevaa tyyppimateriaalia. Kaikista tutkituista ja tärkeiksi katsotuista preparaateista tehtiin valokuvat samalla tavalla kuin edellisessä kokouksessa. Materiaalia oli myös käytettävissä mm. Staintonin, Zellerin ja Freyn kokoelmista.

Suomen Lapista saatu Elachista montanella oli Kööpenhaminan kokouksessa määrätty Wocken Bergenin läheisyydestä alangolta ottaman naarasyksilön mukaan. Ins. Opheim ilmoitti, että Bergenin museossa on toinenkin Elachista-laji E. grisella, jonka Wocke on ottanut tunturilta Sonjevuonon läheltä, ja joka muistuttaa hyvin paljon meikäläistä tunturilapin lajia. Meidän montanellamme on ilmeisesti jompikumpi näistä. Wocken varsinaisia tyyppejä ei kuitenkaan ollut käytettävissä. Elachista pulchella on sama kuin E. incanella, joka jää lajin nimeksi. E. bedellella on sama kuin E. lugdunensis Frey. Viimeksimainittu nimi jää. Ruotsista löytynyt

laji, jota on nimitetty *E.lugdunensikseksi* on *E.anserella*. *E.utonellan* tyyppi oli Freyn kokoelmasta nähtävissä. Laji esiintyy Ranskassa ym. Atlantin rannikolla.

Incurvaria fuscata Tengström = *I.tenuicornis*. Edellä mainittu nimi jää. Eberhard Jäck oli kasvattanut tätä lajia löydettyään koivun riippuvien oksien haaroista äkämiä, jossa tarkempana tuntomerkkinä on pieni ulostekasa.

Tri Riedl on tutkinut Momphiideja ja selittänyt uuden lajin *Stagmatophora* anonymella, joka on *S.serratellan* näköinen. Ruotsalaisesta materiaalista tri Riedl on todennut ko. lajin. Kokouksen osanottajat pitivät kuitenkin lajia hyvin vaikeasti eroitettavissa olevana eivätkä ottaneet varmaa kantaa tähän lajiin nähden.

Ins. Opheimin ilmoittama *Tinea svenssoni* on hyvin lähellä *T.columbariellaa*, mutta kuulema sitä yleisempi Norjassa. Suomalaiset osanottajat eivät vielä ottaneet kantaa kysymykseen tämän lajin itsenäisyydestä.

Plutella hyperboreella Strand on = *P.geniata* Zeller, joka jää lajin nimeksi.

Coleophora albicornis = *C.ramosella* Zeller. Samoin *C.inulifolie* = *C.derivatella* Zeller. Zellerin nimet jäävät näille lajeille.

Ochnerostoma piniariella oli väärin selitetty *O.copiosellumiksi*, joka siis jää pois, sensijaan löytyi toinen laji, jonka nimeksi annettiin *O.friisei*. Molemmat lajit ovat meillä levinneet suunnilleen samalla lailla ja parhaiten ne erottaa lentoaikojen perusteella. *O.friisei* on aikaisempi lentäen jo toukokuun alkupuolelta kesäkuun puoliväliin, jolloin *O.piniariella* vasta aikaisintaan alkaa lentonsa. Tri Friese kuvaa nämä molemmat lajit, mutta *O.piniariella* hän nimittää *O.copiosellumiksi* ja *O. Friesein* *O.piniariellaksi*. *O.friisei* on Suomelle uusi.

Nepticula-suku oli myöskin tutkimuksen kohteena. Tähän sukuun palataan lähemmin seuraavassa pikkuperhoskeräilijöiden kokouksessa, joka pidetään Helsingissä.

Argyresthia submontana on laji joka on selitetty Skandinaviasta. Se muistuttaa *A.sorbiana* mutta on vaaleampi. Lajit ovat metsänhoit. Svenssonin ilmoituksen mukaan yleisiä Ruotsissa. Meikäläiset edustajat eivät vielä ole valmiita ottamaan kantaa tähän kysymykseen.

Lopuksi esitelmöitsijä näytti maalle uuden pikkuperhosen *Eucosma rufimitrana*. Laji on yleinen Euroopan mantereella ja myös Englannissa. Ruotsissa ja Tanskassa sen ilmoitetaan elävän *Abies*-lajeilla, lähinnä alballa. Englannissa taas mainitaan eräät *Pinus*-lajit. Ulkonäöltään se muistuttaa *E.razeburgiana*, mutta takareunan täplässä on ruskea keskusta.

Väliajan jälkeen yliopp. Antti Pekkarinen alusti keskustelukysymyksen miten lepidopterologi voi kartuttaa muitten hyönteisryhmien tuntemusta maassamme. Hän kehoitti jäseniä ottamaan talteen valolle tulevia Diptera-lahkoon kuuluvia Psychodideja eli perhossääskiä. Nämä olisi talletettava mieluummin 70% alkoholiin.

Tri Walter Hackman toivoi jäsenten keräävän Diptera-lahkoon kuuluvia niinkään valolle tulevia sienisääskiä *Mycetopholidae*, esittäen ko. hyönteisten kuvia.

Kapteeni Ilkka Jalas halusi saada materiaalia kukkaskärpäsistä, *Syrphidae*.

Prof. Esko Suomalainen kehotti ottamaan talteen vesiperhosia, *Trichoptera*, joita tulee valolle suurin joukoin. Levityksessä on varottava laittamasta tuntosarvia levityslaudan alle, koska ne ovat hauraita ja katkeilevat usein otettaessa pois levityslaudasta. Levittämättöminäkin ne keipaavat. Hyönteismuseo ottaa vastaan rajattomasti materiaalia eri hyönteisryhmistä.

Lu.kand. Kalevi Keynäs toivoi, että maamme lepidopterologit tekisivät enemmän perhostutkimuksen hyväksi. Olisi tärkeätä kerätä eri osista maata kvantitatiivisia näytteitä muuntelevista perhoslajeista. Olisi hyvä kerätä useina vuosina peräkkäin samalta paikalta ja tallettaa kaikki niin huonot kuin hyvät kappaleet tutkimuksen kohteena olevista lajeista.

Täten tulisi selväksi esim. *O.gothican* ja *O.gothicinan* väliset runsaus-suhteet. Ei ole edes pakko pistää näitä kvantitatiivisia näytteitä neulaan, vaan ne voi myös säilyttää pumpulissa.

Tri Jouko Kaisila ilmoitti, että Ruotsissa on tekeillä tutkimus teollisuusmelanismista ja sen leviämisestä. Lundin Yliopiston Eläintieteellinen laitos suorittaa näitä tutkimuksia ja toivoo eräitä kehrääjiä ja mittareita yli sadan yks. valikoimattomina sarjoina.

Kapteeni Ilkka Jalas toivoi jäsenten ottavan talteen kaikki yksilöt *Euxoa triticista*.

Prof. Max v. Schantz esitti toivomuksen, että jäsenet ottaisivat myös pikkuperhosia talteen ja niistä ainakin erikoisemman näköiset. Varsinkin Keski- ja Itäsuomesta sekä erikoisemmilta paikoilta. Hän lupasi myös antaa määritysapua vaikeimpien lajien selvittämisessä. Pikkuperhosia ei pitäisi laittaa vanuun, koska ne siellä menettävät siipisuomut hyvin helposti.

Dos. Jouko Kaisila kehoitti jäseniä kiinnittämään huomiota vale-skorpioneihin, joita voi löytää vaaksiaisten säärillä, perhosilla ja sääskillä. Verkkosiipisillä näkee joskus *Foscipomyia*-sukuun kuuluvia loissääskiä, jotka voivat imeytyä niiden siipiin kiinni.

Kylmästä keväästä huolimatta olivat useat jäsenet saaneet runsaita perhossaaliita. Lääket.kandidaatit Aalto ja Laasonen olivat olleet keräämässä Föglössä ja saivat perhosia seuraavasti: *E.lanestr*is 1 yks, *P.flavicornis* 30 yks, *O.gothica* n.60 yks, *O.populi* 1 yks, *O.incerta* 2 yks, *L.ornithopus* 1 yks, *L.socia* 1 yks, *L.furcifera* 15 yks, *L.ingrica* 1 yks, *E.satellit*ia 20 yks, *X.vetusta* 1 yks, *C.erythrocephala* 25 yks, *C.vaupunctata* 29 yks, *C.vaccini*i 50 yks, *C.rubiginea* 5 yks, *L.hirtaria* 5 yks ja *B.stratarius* 2 ♂ ja 1 ♀. Löydöt tehtiin 6-8.5-66.

Dipl.ins. Kalevi Kiianlinna oli ekonomi Arno Kullbergin kanssa kerännyt Lemlandin Apelholmassa. Lunta oli vielä maassa paljon, mutta silti tuli myös perhosiakin. *Ph.pedaria* 2 yks, *E.lanestr*is 4 yks, *O.populi* 15 yks, *O.opima* 2 yks, *O.gothica* 30 yks. ja *B.stratarius* 3 yks. Päivällä lenteli 2 yks. *N.io*,ta.

Kapteeni Ilkka Jalas oli kerännyt Santahaminassa kuivalla mäntykankaalla, mutta yksilöluku oli jäänyt pieneksi.

Lu.kand. Kalevi Keynäs keräsi kahtena iltana Lohjalla ja Tvärminnessä ja totesi syöteille tulleen enemmän perhosia kuin valolle. *C.vaccini*ta ja *O.gothica*a tuli runsaasti ja *C.rubiginea*a kohtalaisen runsaasti, Tvärminnestä tuli 1 yks. *X.exolet*aa.

Tait. Juho Alvas oli saanut 2 yks. *E.lanceata*a Kilosta.

Niitä seuran jäseniä, jotka ovat kiinnostuneita tallettamaan valolle tulevia kaksisiipisiä, toivotaan ilmoittavan keräilypaikkansa ja osoitteensa yo. Antti Pekkariselle (Leppäsuonk. 7 A 302 Helsinki 10) keräilyohjeiden ja säilytysnesteputkien postittamista varten.

Seuraava kokous on syyskuun 14 pnä klo 19 Yliopiston Eläintieteen laitoksen suuressa luentosalissa. Ohjelmasta tiedoitetaan syyskuun alussa kirjeitse.

sihteeri

Vaeltajakysely 1966.

Kuten tunnettua todettiin keväällä ja alkukesällä 1966 huomattava kaali- ja ohdakeperhosen, amiraalin sekä gammayökkösen ja A. ypsilonin vaellus, jonka selvittämiseksi pyydämme tarkat havainnot tästä vaelluksesta (erityisesti ensimmäisten yksilöiden ajat) samoinkuin näiden lajien esiintymisestä myöhemmin kesällä. Mikäli kaaliperhoshavainnot on jo jätetty LuK K.Vepsäläiselle, ei niitä tässä enää tarvitse toistaa. Samalla pyydämme havainnot myös muista vaeltajista. Kaavakkeet pyydetään palauttamaan täytettyinä kuukausikokouksissa tai os. Toht.J.Kaisila, P.-Rautatiek. 13, Helsinki 10.

P.brassicae

V.cardui

V.atalanta

C.hyale

N.io

A.ypsilon

P.gamma

Mahdolliset muut vaeltajat tai muuten paikkakunnalle vieraat lajit:

Jouko Kaisila, Kauri Mikkola

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA r.y.
LEPIDOPTEROLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND r.f.
Helsinki - Helsingfors

Helsinki, syyskuun 6 p:nä 1966
N:o 7/66

Ainonkatu 4 C 38 H:ki 10
Puh. 499 067

Arvoisa seuramme jäsen.

Syyskauden ensimmäinen kokous pidetään, kuten kevään viimeisessä kiertokirjeessä jo mainittiin, syyskuun 14 p:nä klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Kokouspäivä on muuttunut keskiviikoksi.

Kokouksen ohjelmassa on tri Harry Krogeruksen ja kapt. Ilkka Jalaksen alustukset perhosten esiintymisestä kuluneena kesänä. Lisäksi toivotaan jäsenten tuovan näytteille kiintoisia perhoslöytöjä.

Syyslukukauden kokoukset tulevat olemaan kunkin kuun toisena keskiviikkona klo 19. Niiden ohjelmista ilmoitetaan lähemmin ensi kiertokirjeessä.

Sihteeri

Helsinki syyskuun 30 pnä 1966.

N:o 8/66

Ainonkatu 4 C 38
Puh. 499 067.

Arvoisa seuramme jäsen.

Syyskuun kokouksessa 14.9-66 oli läsnä 74 jäsentä. Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen toivotti jäsenet tervetulleiksi syyskuuden ensimmäiseen kokoukseen. Hän lausui muistosanat 19.8.66 edesmenneestä prof. Håkan Lindbergistä, tunnetusta hyönteistutkijasta ja seuramme jäsenestä. Jäseniksi valittiin teinit Martti ja Heikki Attila. Uusiksi jäseniksi ehdotettiin teini Keijo Veikkolainen, abit. Jari Peltonen ja tullivartija Kari Nyström.

Kapt. Ilkka Jalas ilmoitti etikettien yhteistilauksesta, joka on tarkoitus suorittaa ensi tilassa. Käsikirjoitusten on oltava perillä viimeistään lokakuun kokouksessa. Ne on tehtävä kirjoituskoneella tai selvästi tekstaamalla lopulliseen muotoonsa pystysuoraan. Etikettien lukumäärän on oltava viidellä jaollinen. Painos on 500 kpl; mikäli samaa etikettiä halutaan enemmän, sitä on kirjoitettava käsikirjoitukseen vastaavasti useampia. Kaikki etiketit on kirjoitettava tarkalleen pisteitä myöten haluttuun muotoon. Käsikirjoitukset ensi tilassa osoitteella: Kapt. Ilkka Jalas, Topeliuksenk. 3a A 12, H:ki 26.

Ensimmäisen alustuksen perhosten esiintymisestä kuluneena kesänä piti tri Harry Krogerus, joka oli viettänyt koko kesän huvilallaan Lohjalla. Kesä 1966 oli laji- ja yksilörunsauteen nähden huonompi kuin kesä 1965. Niinpä esim. *S. ocellatus* oli erittäin harvinainen (1 yks.), *D. elpenor* puuttui (1 toukka), *M. tiliae* puuttui (elokuun 2 toukkaa), *L. bicoloria* löytyi ennen säännöllisesti, nyt vain 2-3 yks. *L. quercus* (1 toukka), *D. pini* eritt. harvinainen, *D. abietis* vain 2 yks. ja *O. antiqua* puuttui melkein kokonaan (1 toukka). Noctuideista olivat erittäin harvinaisia: *A. psi*, *O. polygona*, *C. sobrina*, *E. alpicola* (puuttui), *A. speciosa*, *A. prasina*, *L. flexula*, *Z. tarsipennalis* (2-3 yks.) ja *Z. nermalis* (2-3 yks.).

Kokonaan puuttuivat *A. cuspis*, *A. tritici*, *A. clavis*, *A. putris*, *A. xanthographa*, *A. castanea*, *N. typica*, *A. rubrivena*, *A. remisae*, *M. literosa*, *M. furcatala* ja *L. fasciana*. Mittareista olivat harvinaisia *A. viretata* (1 yks.), *T. serraria*, *C. siterata*, *C. olivata*, *C. aptata*, *C. sagittata*, *E. capitata*, *E. silaceata*, *E. galiata*, *P. alchemillata*, *P. hydrata*, *P. bifasciata*, *Eupitheciat* puuttuivat miltei kokonaan tai olivat harvinaisia. *E. egenaria* (1 yks.), *A. sylvata* (1 yks.), löytyi ennen massoittain, *E. alniaria* ja *P. dolabraria* puuttuivat, *C. advenaria*, *B. ribeata*, *B. roboraria* ja *B. glabraria* harvinaisia. *E. atomaria* tavallista vähemmän. Kokonaan puuttuivat *C. amata*, *T. obeliscata*, *T. firmata*, *X. biriviata* sekä useat *Eupitheciat*. *N. cucullatella*, *C. confusalis* ja *A. caja* puuttuivat. *L. deplanata* oli vähemmän kuin tavallisesti ja *A. rubricollis* ja *L. complanata* löytyi vain muutamia yks.

Yleisenä toteamuksena on mainittava, että sää oli hyvä, mutta perhosia oli niukasti. Elokuun loppupuolen fauna oli erityisen köyhää. - Tavallista yleisempiä lajeja olivat tänä vuonna *A. populi*, *H. fuciformis* ja *T. crataegi*. Yökkösistä olivat tavallista runsaslukuisempia: *E. nigricans*, *A. ypsilon*, *C. cuprea*, *D. rubi*, *L. solidaginis*, *P. secalis*, *H. fucosa* (yleisin) ja *P. gamma*. Mittareista mainittakoon Lohjalle uusina *C. fulvata* ja *T. cognata*, sekä tavallista yleisempinä: *E. reticulata*, *D. latefasciata*, *B. bimaculata*, *B. temerata* ja *S. tetralunaria*. - Monien lajien vähälukuisuuteen on voinut vaikuttaa myös se, että viime syksynä pakkaset marraskuussa ennen lumen tuloa nousivat aina -20° C.

Kapteeni Ilkka Jalas mainitsi alustuksessaan mm. seuraavaa: Viime talvi oli melko ankara ja kevät myöhässä. Siitä huolimatta oli jo kesäkuussa lämpömittarin ennätyslukemia ja hellesäitä. Kesä oli kuitenkin korkeintaan keskinkertainen perhostutkimuksen kannalta. Esittäjä aloitti perhoskeräilyn 20 p:nä toukokuuta 7 pisteessä, joissa paloi yhteensä 10-15 lampua yötä kohden. Keräilypaikat olivat suurimmaksi osaksi entisiä, mutta pari uuttakin oli tullut lisäksi. Paitsi valokla alustaja oli kerännyt myös syöteiltä, sekä tehnyt havaintoja päiväperhosista Santahaminassa. Ahkerasta pyynnistä huolimatta perhossaaliit paranivat vasta juhannuksen jälkeen ja elokuun puolivälin jälkeen ne jälleen romahdusmaisesti vähenivät.

Kesälle oli ominaista, että useat melko yleisetkin lajit puuttivat täysin. Seuraavia lajeja oli selvästi tavallista enemmän (luvut arviolukuja): *C. crenat* (16 yks.), *C. designata* (50 yks.), *N. typica* (yli 40 yks.), *C. cossus* (15 yks. Vallisaari), *C. bifida* (5 yks.), *R. rubi* (1. sukup. yleisempi kuin aikaisemmin, 2. sukup. puuttui melkein kokonaan), *H. bicurris* (runsaasti), *A. perflua* (10 yks.), *Pl. confusa*, *H. fucosa* (runsain, noin 89-90% rysäsaaliista), *A. sylvata* (2 yks. ennen ei ollenkaan).

Vähemmän kuin vuonna 1965 oli seuraavia: *A. xanthographa*, *A. sexstrigata*, *N. pronuba* (vain 1 yks. iltaa kohden), *A. tritici* (30-40 yks.), *A. vestigialis* (alle 10 yks.), *A. lucerneae*, *A. tragopoginis*, *C. sobrina*, *E. alniaria* ja *L. deplana*.

Normaalisti tuli seuraavia lajeja: *A. oblonga*, *H. nordströmi*, *C. fraxini*, *E. obeliscus*, *E. nigricans*, *C. trapezina*, *Z. tarsipennalis* ja *C. firmata*. Örössä oli *L. pygmaeola* runsaslukuinen (yli 50 yks.), *P. caenobita* puuttui ja samoin *S. decorata*. Vaeltajista esiintyivät Pieris-lajit Kuusamossa sekä Varsinais-Suomessa. Erityisen paljon niitä havaittiin Saimaan tienoilla. *Pl. gamma* oli yleinen, *V. atalanta* ja *V. cardui* samaten, mutta *N. iota* löytyi Öröstä vain 1 yks. *Pl. confusaa* oli sensijaan kohtalaisesti.

Lajilukumäärä oli normaalia pienempi ja keskinäiset runsaussuhteet olivat tavallisuudesta poikkeavat. Viime kesän mielenkiintoisia löytöjä olivat: *S. tetralunarian*, *S. bilunarian* ja *B. bistortatan* 2. sukupolvet, *H. nordströmin* aberaatio, *H. derasa* 27.6 Vallisaaresta (2. yksilö maasta), *S. ornata* 4.7. Santahaminasta (6. yks. maasta), *Pl. c-aureum* 28.7. Vallisaaresta, *I. testacea* 5 yks. Vallisaaresta, *C. adultera* 2 yks., *A. ophiogramma* 15 yks., *M. oxalina* 4 yks., *L. pyropata* 4 yks., *L. griseola*, *A. plagiata* ja *M. virgata* 3 yks. Helsingistä tuli viime kesänä 4 lajia, joita ei ole ennen löytynyt. Näistä mainittakoon *H. crinanensis* ja *E. autumnaria*.

Maist. Kauri Mikkola ilmoitti saaneensa Bromarvin Framnäsistä 25. 7.-66 maalle uuden yökkösen *Apamea scolopacina* Esp., joka v. 1933 oli löytynyt Karjalan kannakselta Raivolasta (Lingonblad) ja 1930-luvun lopulla Terijoelta (Hellman). Laji on tunnettu Virossa, Etelä-Baltiasta, Ruotsin Skonestä, Tanskasta harvinaisena, samoin Thüringenistä, Englannista, Pohjois-Italiasta ja Altailta. Laji elää kosteilla paikoilla ja toukan ravintokasvina ovat heinät (*Milium*). Löytöpaikka on juuri tällainen biotooppi, jossa tammien, haapojen ja pähkinäpensaiden aluskasvistonä on runsaasti *Miliumia*. *A. pabulatricula* oli samalla paikalla yleinen.

Tri J. Kaisila: *A. pabulatriculalla* on samanlainen levinneisyys.

Loput tiedonannot ensi kiertokirjeessä.

Lokakuun kokous on keskiviikkona 12.10-66 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Ohjelma: Maist. Kauri Mikkola: Bromarvin ja Tenholan pitäjien perhosfaunasta kesällä 1966.

Marraskuun kokouksessa esitelmöi tri Walter Hackman Espanjan perhosista.

Sihteeri

Ainonkatu 4 C 38
Puh. 499 067.

Arvoisa seuramme jäsen.

Maist. O. Peltonen oli keräillyt Mäntyharjulla 23.6-6.7 ja 20.7-30.8, muina aikoina vain tilapäisesti. Kesä oli kohtalaisen hyvä, suurperhosia todettu n. 340 ja pikkuperhosia n. 300 lajia. Kaikkia muita ryhmiä oli verraten runsaasti, kiittäjiä kuitenkin vain 3 lajia. ES:lle uutena *Ch. maritima* 24.6, pitäjälle uusina *A. sexstrigata* (28.7 ja 5.8), *L. proxima cana* (25.7), *V. cambrica* (6.7), *H. humuli* 2 ♀♀ (29.6 ja 3.7), *N. pronuba* (25.7 leht. Olander leg.) ja *P. macrogamma* (23.7 Olander leg.). Mäntyharjun lajiluku on 547 makroa (ES 643). Muita mielenkiintoisia löytöjä: *machaon*, *jutta*, *alexis*, *bicuspis*, *phoebe*, *bicoloria* päämuoto, *pudibunda*, *gonostigma* (larva), *simulans*, *crinanensis*, *salicis*, *latefasciata*, *villosella* (loisittu säkki). *Eupithecioidia* ja *Lithosioidea* vähän, *Catocaloidea* vain 1 *pacta*, kokonaan puuttuvia olivat: *jurtina* ja *candidula*. *Pl. gamma* 3 kulunutta yks. 11.6 ja 21.7 lähtien uusi sukupolvi runsaana, *A. ypsilon* löytyi muutamia. Mikroja ES:lle uutena *Nothris hofmanella* (4 yks.), pitäjälle uusina mm. *L. orobana*, *Br. galbana* ja *L. salicicolella*. Mikroluku n. 580 (ES n. 800).

Rakennusmest. E. Peltonen: *E. denotata* toukkia oli melko runsaasti Mäntyharjulla.

Yliopp. J. Lilja: *V. cardui* 16.6. (2 yks. Katajaluoto), 17.6. (1 yks.), loppukesällä runsaasti eri puolella Etelä-Suomea. *L. populi* 20.8. ja 28.8. Suomenlinna, *M. oxalina* 18.8. lähtien muutamia Santahaminasta, *N. orbona* 4.7. Katajaluoto, *P. testacea* 27.7. Öröstä 1 yks.: 5.8., 7.8. (2 yks.), 10.8., 12.8. Katajaluodosta ja Suomenlinnasta, 6.8. Porvoon pit. Emsälö, *Pl. confusa* 7.8., 8.8., 16.8., 25.8. (2 yks.) ja 26.8. (2 yks.) Suomenlinnasta, *S. tetralunaria* 28.7. Örö, *E. consonaria* 20.5-66 Helsingin pitäjä 7.yks.maasta. - Kapt. Ilkka Jalas: *N. orbona* tuli 4.7. samana iltana kuin *S. ornata* Santahaminasta, silloin oli ilmeisesti heikko vaellus.

Teini Jorma Wettenhovi oli saanut 25.8-65 *Spaelotis clandestina suecican*. Helsingin Marjaniemestä tuli katulampulta 14.5-66 *Phigalia pilosaria*. Kyseinen yks. on toinen Suomen mantereelta saatu ja samalla itäisin havainto. Suomelle uutena lajina tuli *Discoloxia blomeri* 3.7-66 Marjaniemestä. Vaikka laji on tullut ilmeisenä vaelluskautena, on hyvin epätodennäköistä, että laji on vaeltaja. Maist. A. Nordman oli jo 30-luvulla löytänyt Ahvenanmaalta Jomalan Ramsholmasta blomerin toukan. Toukka kuoli kuitenkin keskenkasvuisena. Ravintokasvina on jalava. Kirjallisuudessa mainitaan myös, että laji on hyvin paikallinen. Muita lajeja: *A. ophiogramma* Marjaniemestä 30.8-66.

Prof. O. Sotavalta oli tehnyt samat havainnot kuin alustajatkin. Lentoajat lisäksi normaalia aikaisempia. Lempäälässä olivat normaalia yleisempiä: *C. graminis*, *P. gamma*, *C. solidaginis*, *C. celsia*. Normaalia niukempia: *O. polygona*, *Tholera*- ja *Cosmia*-lajit, puuttuvia: *tiliae* ja *porcellus*, *O. antiqua*, *A. speciosa*. Usean vuoden jälkeen näyttäytyneitä: *A. antiopa*, *S. ocellata*, *D. elpenor*, *Z. retusa*, *H. ganna*, Ruokolahti, Talkkuna 28-31.7.: ES:lle uutena *Z. tarsiplumalis*. Lapissa perhosia niukasti, Ks:lle uutena *P. gamma* (tri E. Nyholm). - Kapt. I. Jalas oli myös saanut *P. gamma* Kuusamosta heinäkuussa.

Prof. Esko Suomalainen ilmoitti saaneensa kesällä 1966 Porvoon pit. Åminsbystä *Cosmia pyralinan* Schiff. (1 yks. 25.7.) ja *Cidaria fulvatan* Forst. (1 ♀ 22.7.). Molemmat lajit ovat Porvoon pitäjälle uusia ja löydöt ovat samalla itäisimmät maastamme. (*C. pyralina* saatiin 1930-luvulla Karjalan Kannakselta).

Tri W. Hackman esitti Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen kiitoksen seuramme lahjoittamasta sidotusta kiertokirjesarjasta.

Maist. O. Peltonen ilmoitti ekonomi O. Nybomin saaneen Imatralta A. ophiogramman. - Rehtori A.V.V. Mikkola oli kerännyt Sotkamossa ja Ristijärvellä Kainuussa. S. tetralunaria oli yleinen, L. populi suht. yleinen, kesäkuussa Eupithecioita runsaasti. Yökköjä oli tavallista niukemmin ja 10 rysän saalis heinäkuussa vastasi yksilömäärältään yhden rysän tulosta Niittylähdellä samaan aikaan. Mielenkiintoisia löytöjä: O. carmelita nocturnalis, P. gnoma frigida, P. palpinum lapponicum, H. hermelina saltensis ja H. furcula borealis. Kaksi viimeksi mainittua monen vuoden tauon jälkeen. Cidaria-lajeja oli runsaasti.

Tri Harry Krogerus tiedusteli oliko joku löytänyt viime kesänä P. apolloa. Vain seuraavat havainnot ilmoitettiin: Maist. O. Peltonen 4 yks. Parsisilta (koulul. A. Vainio), maist. Kauri Mikkola Tvärminnessä 1 yks., kapt. I. Jalas: careliusta ei löytynyt entisiltä löytöpaikoilta, lääket. lis. E. Laasonen Hiittinen 1 yks., teini J. Jahnukainen Hiittinen 2 yks., Bromarv ja Tenhola, V. Nyström Täcktom 1 yks. ja lu.kand. J. Lokki Bromarv.

Yliopp. Veikko Kaila oli saanut Tammiosta syötillä P. ophiogrammaa 30.7-23.8-66 15 yks. sekä 1 yks. C. adulteraa, samoin 27.7.

Tait. J. Alvas oli todennut 3 viikkoa kestäväällä Lapin ja Pohjois-Norjan matkallaan perhosten niukkuuden. Kuusamo, Utsjoki ja Norjan rehevät ranturit olivat heinäkuun alkupäivinä miltei vailla perhosia. Ainoastaan Kilpisjärvellä löytyi tavanomaiset lajit, vaikka nekin tavallista vähälukuisempina. Samaan tulokseen olivat tulleet myös muut pohjoisessa retkeilleet jäsenet. Ainoastaan Muoniosta oli tullut yökköjä kohtalaisen runsaasti. Tri W. Hackman totesi A. species baltican puuttuneen tänä vuonna täysin Espoossa.

Lokakuun kokouksessa 12.10-66 oli läsnä 59 jäsentä. Jäseniksi valittiin teini Keijo Veikköläinen, abit. Jari Peltonen ja tullivarti ja Kari Nyström. Uudeksi jäseneksi ehdotettiin biol.yliopp. Martti Rompponen. Seuramme perustajajäsenen ja pitkäaikaisen johtokunnan jäsenen tri Walter Hackmannin täyttäessä 7.10-66 50 vuotta johtokunta oli käynyt häntä onnittelemassa ja ojentanut seuran puolesta muistolahjan.

Fil.kand. Kauri Mikkola kertoi keräilyistään Bromarvin Framnäsissä ja Tenholan Lindössä (V) 5/6-21/8, 25/8-5/9, 20-21/9 ja 2-3/10 1966. Keräilypaikkojen etäisyys on 6 km. Edellisessä paloi vakinaisesti keskimäärin 3 rysää, joista kahdessa elohopea- ja yhdessä sekavalolamppu, jälkimmäisessä 3 160 ja 1 500 W:n sekavalolampuin varustettua rysää. Kesän vaiheita ilmensi kesälle uusien lajien ilmestymistiheyttä kuvaava diagrammi. Yhteensä rysiin tuli 424 suurperhoslajia. Paras ilta oli 21/7 (172 suurperhoslajia). Muita keräilymuotoja kuin valorysäpyyntiä oli esittäjä harrastanut vain vähän.

Keräilykokemukset vastasivat varsin tarkoin tri H. Krogeruksen Lohjalta selostamia (kiertokirje 8/66). Seuraavia lajeja oli runsaammin kuin Lohjalla: O. polygona, A. clavis, C. sobrina, Z. tarsipennalis ja nemoralis, Boarmiät kapt. I. Jalaksen selostuksesta (Vallisaari) poikkeavaa oli seuraavien lajien harvinaisuus: C. cossus (2), N. typica (2) ja Th. firmata (1). Kokonaan puuttuivat mm. C. potatoria, A. strigosa, A. caecimacula, P. jota, C. pendularia, C. olivata, M. albicollata, B. inturbata ja R. strigula. L. salicista tuli vain 1 ja C. aptataa 2-3 yks.

Tulokset tarjosivat hyvän tilaisuuden kahden erilaisen "tienon" alueen faunojen vertailuun. Lindö on vanhoine jalopuineen ja rehevine reunarinteineen kartanoympäristö parhaimmillaan. Framnäs, jonka lehti-puusto (mm. yli 2 000 kookasta tammea, runsaasti suuria haapoja, tiheitä pähkinäpensastoja sekä vähän lehmuksia) on rauhoitettu jo n. 40 vuotta sitten, on taas upea luonnonympäristö. Vaihtelevat korkeussuhteet tekevät paikan monipuoliseksi ja pienilmastoltaan edulliseksi.

Seuraavassa valikoima Framnäsin tyyppilajistoa, molempien paikkojen yksilömäärät sekä eräitä lentoaikoja:

	Bromarv, Framnäs	Tenhola, Lindö	lentoaika
Stauropus fagi	20	-	18/6 - 6/7
Leucodonta bicoloria	10	-	19/6 - 1/7
Pygaera timon	28	-	- 6/6 - 26/6
Amphipyra perflua	75	-	25/7 - 1/9
Apamea sublustris	yli 30	alle 10	22/6 - 25/7
-"- pabulatricula	hyv.yl.	harvaluk.	28/7 - 29/8
Meristis trigrammica	15-30	-	16/6 - 6/7
Cosmia trapezina	runsasluk.	yleinen	19/7 - 5/9-
Catocala fraxini	36	4	14/8 - 3/10
Trisateles mortualis	14	3	24/6 - 26/7
Zanclognatha tarsiplumalis	13	1	19/7 - 8/8
Lygephila craccae	84	11	21/7 - 5/9
Cosymbia punctaria	yleinen	-?	12/6 - 22/7
Eupithecia acteata	17	-	10/6 - 21/7
Ennomis autumnaria	23	5	19/8 - 20/9
-"- erosaria	149	7	23/7 - 20/9
Boarmia roboraria	yli 40	5	27/6 - 8/8
Peronea tripunctulana	hyv.yl.	-?	
Heinemannia laspeyrella	yleinen	harvaluk.	8/6-

Mainittavaa eroa ei ollut mm. B. saturan, G. aprilinan ja P. dolabrarian määrissä. Lindölle ominaisia olivat monet viljelyaukeiden ja puutarhojen tyyppilajit. Framnäsin lajiston kokoomusta selitettäessä on otettava huomioon ainakin ravintokasvien, erityisesti tammen ja haavan yleisyys sekä alueen mikroklimaattinen edullisuus. Tämä osoittaa, miten tarkkaan eri biotoopit on tunnettava, ennen kuin voidaan lähteä puhumaan esim. kokonaisten pitäjien faunoista.

Muista lajeista mainittakoon: P. coenobita Fr 2, A. segetum Ld yli 10, M. brassicae Ld 1, Ph. captiuncula Ld 26/7 1, H. lucens Fr 2, Ld 1, H. crinanensis Fr 1 (nämä hyvin suuresta Hydroecia-aineistosta), A. scolopacina (kts.ed.kiertokirje), M. flammea Ld 2; C. gnaphalii Ld 2, Th. serraria Fr 2, Ld 3, L. chlorosata Fr 5, Ld 3. Mielenkiintoisia 2. sukupolvia: P. palpinum 27/8, H. cucubali 20/8, C. cervinalis 7/3 (II gen?), S. tetralunaria 31/7, A. sylvata 20/9 ja 3/10, E. bistortata 3 yks.

Mm. seuraavat pikkuperhoset tulivat talletetuiksi (det.O. Peltonen): Pyrausta perlucidalis n.10, P. accolalis 1, P. sticticalis 2, Scoparia pallida 1, Eucosma grandaevana us., Laspeyresia funebrana, L. splendana, Argyroploce inundana us., Peronea variegana, P. tripunctulana, Euzophera cinerosella, Paltodora cytisella, Aristotelia subdecurtella, Aspilapteryx tringipennella, Schiffermuelleria tripuncta, Tinea arcella, T. nigralbella, Stomopteryx anthylidella, Cosmopteryx lienigiella, C. druyella, Chelaria gibbosella, Agonopteryx hepatariella, Mompha lacteella ja Tinea mendicella.

Ch. maritimaa tuli rysiin 59 yks. (niistä: ab. nigristriata 4, ab. bipunctata 3 ja ab. wismariensis 2 yks.), C. trapezina ab. badiofasciataa löytyi vain 4 yks. (selvästi alle 1 % lajista). Näytteillä oli eräitä muotoja, mm. E. erosaria ab. unicoloria, C. repandata ab. dest-rigaria sekä voimakkaasti pistekirjauksinen Sch. gigantellus + . Mielenkiintoisin oli B. satura, jolta rengas- ja munuaistäplä puuttuivat kokonaan (työnä ab. caeca). Tätä muotoa voidaan pitää suurella varmuudella perinnöllisenä, erityisesti kun sitä tuli samaan rysiin kaksi identtistä yksiköä.

Keskustelussa totesi dos. Jouko Kaisila C. maritiman muotorunsauden vaihtelevan eri paikkakunnilla. Sitä oli löytynyt Munkkiniemestä runsaasti; joukossa yksi bipunctata, mutta useampia wismariensiksia. Lammilla oli C. trapezinan badiofasciata-muotoja n. 10%, sensijaan Keski-Euroopassa se on harvinainen. Poventsassa oli L. prunataata

saatu kasvatuksissa yksinomaan kellertävää muotoa.

Puheenjoht. prof. Esko Suomalainen mainitsi, että koska puutarhoissa hedelmäpuita ruiskutetaan 4 kertaa vuodessa tuhoeläinmyrkyillä, se voi aiheuttaa Lindössä (maamme suurin omenapuutarha) tiettyjen lajien häviämisen tai vähenemisen.

Yliopp. J. Lilja oli saanut badiofasciata-muotoa runsaammin Suomenlinnasta kuin Ruissalosta, eli noin 10 % eri tummuusasteita. Muoto on erittäin paikallinen.

Joht. Leo Dölle oli todennut Oulunkylässä niukasti *C. trapezinaa*, mutta niistä oli n. joka neljäs badiofasciataa. 22.7-66 oli Hangossa lennellyt runsaasti *P. gammaa*. Lääk.kand. Jaakko Karvonen ei ollut tavannut viime kesänä ainoatakaan badiofasciataa, ja samanlaisia kokemuksia oli yliopp. Pirkka Utriolla Lammilta. Rehtori A.V.V.Mikkola mainitsi tri Lankialan aikoinaan ilmoittaneen sen puuttuvan Lemlandin Flakasta, mutta viime kesänä sitä oli tullut useita yksilöitä. Lääket.kand. Antti Aalto oli saanut v. 1963 Flakan Apelholmasta 1 yks. badiofasciataa ja Ruissalosta 4 yks. 23:sta. Yliopp. J. Lilja ilmoitti saaneensa 9-11.10-66 Suomenlinnasta rysistä 12 yks. *P. gammaa* sekä 1 yks. *A. macilentaa*. Rehtori A.V.V.Mikkola totesi Selenioiden toisten sukupolvien vähälukuisuuden kuluneena syksynä.

Dos. Jouko Kaisila esitti Virossa ilmestyneen Jan Viidaleppin tutkimuksen Balttian päiväperhosten levinneisyydestä. Teoksessa oli 51 karttaa, jotka osoittivat päiväperhosten levinneisyyden muuttuneen huomattavasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Useat eteläiset lajit ovat levinneet pohjoisemmaksi. Teoksesta on odotettavissa lähitulevaisuudessa jatkoa.

Yliopp. Antti Pekkarinen ilmoitti, että *Nepticula sorbi* in toukkia on esiintynyt kahden vuoden ajan erittäin runsaslukuisena Puijon kansanpuiston alueella OMT-metsässä. Esiintymä on ollut useiden kymmenien hehtaarien laajuinen.

Prof. Esko Suomalainen totesi lajin miinoja olleen runsaasti Porvoon pit. Äminsbyssä juhannuksen jälkeen viime kesänä.

Lääket.kand. Antti Aalto esitti yhteenvedon Ahvenanmaalta 30.9-2.10-66 yhdessä ekon. Arno Kullbergin ja toht. Erkki Laasosen kanssa saamistaan perhosista. Saaduista lajeista mainittakoon *Lemonia dumi* (1.10. Föglö), *Episema caeruleocephala* (Fö.30.9. 44 yks. 1.10. 45 yks.) *Leucania pallens* (Fö 1.10.), *Litophane ornithopus* (Fö 30.9 ja 1.10), *Conistra erythrocephala* (Fö 30.9. 5 yks. ja 1.10. 3 yks.), *A. macilenta* (runsaasti), *H. crinanensis* (Eckerö 2.10), *H. nordstroemi* (5 yks.), *Oporinia dilutata* (n.200 yks.), *O. christyi* (runsaasti), *E. fuscantaria* (Fö 1.10. 2 yks.), *E. erosaria* (Lemland 30.9-1.10. 2 yks.), *Erannis aurantiaria* (3 yks.) ja *E. defoliaria* (4 yks.).

Yliopp. Kari Ahti oli saanut 1966 Lohjalta seuraavat lentoajoiltaan myöhäiset lajit: *T. batis* 30.8, *D. abietis* 5.9, *S. luteum* 5.9. ja *P. gnoma* 2.10. *X. exoletaa* oli tullut 5 yks.

Dipl. ins. Kalevi Kiianlinna oli saanut Vihdistä 3 yks. *X. exoletaa* ja yliopp. J. Lilja Nummelasta 7.10-66 1 yks.

Ekonomi A. Kullberg oli saanut *N. ion* 11.10-66, se oli kuitenkin kulkeutunut ulkomailta tulleen tavaran mukana.

Marraskuun kokous on keskiviikkona 9.11-66 klo 19 Eläintieteiden laitoksen luentosalissa. Ohjelma: tri Walter Hackman: Perhostieteellisiä havaintoja Etelä-Espanjasta keväällä 1966.

Sihteeri

Helsinki joulukuun 5 p:nä 1966.

N:o 10/66

Ainonkatu 4 C 38
Puh. 499 067

Arvoisa seuramme jäsen.

Marraskuun kokouksessa 9.11-66 oli läsnä 44 jäsentä. Jäseneksi valittiin biol. yliopp. Martti Romppanen ja uudeksi jäseneksi ehdotettiin prof. Olli Lehto.

Puheenjohtaja prof. Esko Suomalainen ilmoitti seuran kirjaston olevan lainauskunnossa. Kirjastoluettelo ja lainaussäännöt lähetetään jäsenille seuraavan kiertokirjeen yhteydessä. Sihteeri toivoi jäsenten kartuttavan seuran kirjastoa lahjoittamalla eripainoksia ja kirjojen kaksoiskappaleita.

Päätettiin, että alle 15 vuotiaat voivat saada seuran kiertokirjeet maksettuaan nuorisojäsenten jäsenmaksua vastaavan summan (tänä vuonna 3:-). Jokainen tällainen tapaus päätetään kuitenkin erikseen.

Yliopp. Antti Pekkarinen ilmoitti Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistyksen vuosikokouksesta Hyönteismuseossa marraskuun 17 p:nä klo 16,15.

Toht. Walter Hackman piti esitelmän perhoshavainnoistaan Etelä-Espanjassa keväällä 1966. Hän oli kerännyt maaliskuuhun aikana hyönteisiä Almerian provinsissa sekä jonkun verran myös Granadassa. Almerian alue on yleensä kuivaa ja karua mutta silti vaihtelevaa, mikä ilmeni monista näytetyistä värikuvista. Rehevämmät paikat ovat vuorien pohjoisrinteillä ja keinokastelualueilla. Perhosfauna ei ole varsin rikasta, koska Agenjo luettelee Almerian provinsista vain noin 350 lajia (pikkuperhoset mukaanluettuina). Esitelmöitsijä löysi 87 lajia, joihin sisältyi suurin osa alueelta tunnetuista päiväperhosista. Koska hänellä ei ollut tilaisuutta käyttää elohopealamppuaan (Almeriassa on 120 V:n tasavirta), jäivät yökköset, mittarit y.m. yöllä lentävät perhoset vähemmälle. Almerian kaupungin alueella olivat vallitsevina vaeltajaperhoset. Pikkuperhosia oli liikkeellä huomattavasti enemmän aamuisin kuin auringonlaskun aikana. Kerätyistä perhosista oli toistakymmentä lajia Almerian provinsille uusia, mistä käy ilmi, että alueen perhosfaunaa ei tunneta varsin hyvin.

Keskustelussa tiedusteli kapt. Ilkka Jalas, onko Almerian aluetta kunnolla tutkittu, koska sieltä tunnetaan näin pieni määrä perhosia. Tri Hackman totesi, että Agenjo oli käyttänyt valopyyntiä, mutta mahdollisesti alue silti on huonosti tutkittua, koska näinkin monta uutta lajia löytyi lyhyen retken aikana. Seutu ei ole kovin lajirikasta, koska maasto on hyvin karua. Tait. Juho Alvas oli saanut v.1964 Sisiliasta joulukuun lopussa pienen yks. *P. aegeriaa*, ja oletti sen olevan kolmatta sukupolvea, koska nyt näytteillä olleet *P. aegeria*-yksilöt, joita oli kahta sukupolvea, olivat huomattavasti suuremmat. Tri Hackman ilmoitti saaneensa hyvin pieniä yksilöitä *C. croceusta* matkansa alkuaikoina. Maist. Kauri Mikkola kertoi kokemuksistaan matkalta, jonka hän teki Almerian kautta. Hän näki siellä ainoastaan yhden makrolajin, nim. *P. rapaen*, ja totesi, että perhosilla on siellä diapausi talvella. Puheenjohtaja totesi jo sihteerin v.1964 tekemän Sisilian matkan osoittaneen, miten vähän perhosia Välimeren seuduilla talvella lentää. Dos. Jouko Kaisila oli todennut, että syyspolvet etelässä usein ovat pieniä, koska ravinto on loppukesällä kuivaa. Etelässä useilla lajeilla on 2-3 sukupolvea. Puheenjohtaja tiedusteli esitelmöitsijältä kuinka suuri prosentti löytyneistä lajeista oli yleislevinneisyydeltään pohjoisafrikkalaisia. Esitelmöitsijä ilmoitti, että löytyneistä lajeista korkeintaan 10-15% on tällaisia.

Lääket.lis. V.J.Karvonen esitti ruotsalaisen Ingvar Svenssonin julkaisun "New and confused species of Microlepidoptera" (Opuscula Entomologica 31. 1966 p. 183-202), jossa hän on selittänyt m.m. 6 tieteelle uutta pikkuperhoslajeja Ruotsista.

Näistä on prof. Max von Schantz jo seuramme viime toukokuun kokouksessa tehnyt ennakkoilmoituksen lajista Ocnerostoma friesei Svensson ja selostanut sen esiintymistä yleisenä Suomessa.

Toisen uuden lajin Acompsia subpunctella Svensson eli esittäjä v.1945 ilmoittanut Suomesta nimellä Acompsia nimosella Rbl (Notulae Entomologicae XXV 1945 p.100) yhden yks. perusteella, jonka insinööri T.V.Karvonen oli löytänyt 21.7.1938 matkalla Kaunispäältä Rovaniemelle arvelleen silloin, että se olisi saatu Kaunispäältä. Koska nyt selitetty laji on löydetty Ruotsin Övertorneåsta, tuntuu todennäköisemmältä, että Suomesta löydetty yksilö sittenkin olisi Rovaniemeltä (PP), joka on suunnilleen yhtä pohjoisessa kuin ruotsalainen löytöpaikka. Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistyksen julkaisussa "Enumeratio Insectorum Fenniae et Sueciae Lepidoptera 2 Microlepidoptera 1950" ja tänä vuonna ilmestyneessä luettelossa "Suomen pikkuperhosten pistearvot" on laji kulkenut nimellä Acompsia tripunctella Schiff.

Kolmas laji Coleophora unigenella Svensson, jonka esittäjä ilmoitti Suomelle uutena, on löydetty Ruotsin Pältsatunturilta ja Tornionjärven lähituntureilta 700-1200 m:n korkeudelta ja tunnetaan siitä aikaisemmin vain koirasyksilöitä. Lääket.kand. Jaakko Karvonen löysi 15.7.1966 Kilpisjärven Saanatunturilta n. 800 m:n korkeudelta naarasyksilön, joka sopii erinomaisesti Svenssonin lajiselitykseen. Tuntomerkeistä mainittakoon valkoinen rengas silmien ympärillä ja raajoissa selvästi havaittavat valkoiset suomut, joita ei näy muilla lähisukuisilla lajeilla.

Agr. A.Strandman näytti 26.7-66 valorysästä saamansa Porphyria noctualis Hb. yksilön. Löytö oli tehty Porvoon kaupungista ja on viides Suomesta sekä samalla itäisin löytö maastamme. Prof. Max v.Schantz oli löytänyt lajia v.1950 1 yks. Täcktömistä heinäkuussa ja samana päivänä löytyi Hiittisistä 3 yks.

Maist. O.Peltonen näytti sarjan O.lignata bothnicaa SHS:n kesäretkeltä Hailuodosta (PP) 11-12.7.66. Yksilöt kaikki hyvin tummia, mustanharmaita, jotkut melkein vailla kirjauksia. Lajia lensi joks.yl. mataraa kasvavalla tulvaniityllä keskiyöllä. Joukossa vain 1 ♀, joka munitettiin. Toukat kaikki samenvärisiä, vihreänharmaita (eteläisellä muodolla punaruskeita tai vaaleanvihreitä, jopa kirjavia), söivät Galium mollugoa. N. 80 toukasta vain 8, siis 10%, kasvoi täysikasvuiseksi, muut jäivät talvehtimaan n.10 mm pituisina ja kuolivat syksyn aikana. Imagoiksi kehittyi 4 koirasta ja 2 naarasta (31.8-3.10), kaikki suunnilleen yhtä tummia kuin luonnosta otetut. Laji on etelä-Suomessa väriltään vaalean punaruskea, tummia yksilöitä voi kuitenkin tavata alerraatioina (esim. Mäntyharju 24.7.66 1 koiras). Esittäjä näytti lisäksi Hailuodosta (samalta retkeltä) Nymphula nymphaeata-yksilöitä, jotka olivat huomattavasti tummempia kuin etelässä.

Puheenjohtaja totesi, että Hailuodosta on tavattu hyvin tummia yks. muistakin perhoslajeista. Hän oli kesällä 1965 todennut, että hailuotolaiset Cacoccia costana-yks. olivat poikkeuksellisen tummia, ja toht. Jouko Kaisila oli kesällä 1962 löytänyt sieltä Cataclysta lemnatan tumman confirmata-muodon.

Loput tiedonannot ensi kiertokirjeessä.

Kiertokirjeen mukana seuraavaan vaeltajakyselyyn pyydetään lisäämään myös havainnon tekijän nimi.

Joulukuun kokous on keskiviikkona 14.12-66 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Ohjelma: prof. Olavi Sotavalta: Perhosten lennosta. Kokouksen jälkeen on jäsenille järjestetty ravintola Oltermanin Kiltassa ohjelmallinen pikkujoulujuhla. Tarjoiluna on puuroa ja kinkkua, jotka maksavat 12:-. Osallistumislista kiertää kokouksessa. Toivotaan runsasta osanottoa.

Sihteeri

Kirjasto luettelo.

- 1) J.E.Aro: Suomen perhoset (tekstiosa)
- 2) Eino J. Seppänen: Suomen suurperhostoukkien ravintokasvit.
- 3) Richard South: The Butterflies of the British isles (päiväperhoset).
- 4) -" -" : - " - (yökköset).
- 5) -" -" : - " - (mittarit)
- 6) Unio Saalas: Nuoren hyönteistieteilijän opas.
- 7) Norman Riley: Some British moths.
- 8) Curt Flöricke & L.G. Andersson: Våra vanligaste fjärilar och skalb.
- 9) - " - " - " - " - " - " -
- 10) Notulae Entomologicae 1921-26.
- 11) - " - 1927-32.
- 12) - " - 1933-37.
- 13) - " - 1938-41.
- 14) - " - 1942-44.
- 15) - " - 1944-47.
- 16) Acta Entomologica Fennica 1 - 8.
- 17) - " - 9 - 12.
- 18) - " - 13 - 15.
- 19) - " - 16 - 17.
- 20) - " - 18.
- 21) - " - 19 - 21.
- 22) Suomen hyönteistieteellinen aikakauskirja 1935 - 37.
- 23) - " - " - 1938 - 39.
- 24) - " - " - 1940 - 42.
- 25) - " - " - 1943 - 44.
- 26) - " - " - 1945 - 47.
- 27) - " - " - 1948 - 49.
- 28) - " - " - 1950 - 52.
- 29) - " - " - 1953 - 55.
- 30) - " - " - 1956 - 58.
- 31) - " - " - 1959 - 60.
- 32) - " - " - 1961 - 62.
- 33) - " - " - 1963 - 64
- 34) - " - " - Hakemisto 1935 - 1949.
- 35) Notulae Entomologicae Index Generalis 1921 - 1945.
- 36) Skat Hoffmeyer: De Danske Spindere (Kehrääjät).
- 37) - " - : De Danske Ugler (Yökköset).
- 38) Åke Nordström: Fjärilfauna I (Päiväperhoset, kiitäjät ja kehrääjät).
- 39) K.J.Valle: Perhoskirja, Suurperhoset IV Mittarit.
- 40) Asko Pulkkinen: Perhoskirja. I. Päiväperhoset, kiitäjät ja kehrääjät.
- 41) A.Klöcker: Sommerfugle. I. Natsommerfugle (Kiitäjät ja kehrääjät).
- 42) - " - : - " - II. - " - (Yökköset).
- 43) - " - : - " - III. - " - (Mittarit).
- 44) W.van Deurs: Sommerfugle. VI. Pyralider, Fjermöl.
- 45) - " - : - " - VIII. Viklere (Kääriäisperhoset).
- 46) Atlas öfver fjärilar och larver. I.
- 47) Åke Nordström: Våra Fjärilar. I. (Päiväperhoset, kiitäjät ja kehrääjät).
- 48) Hans Wagner: Taschenbuch der Raupen. (Suurperhosten toukat).

Luettelosta puuttuu vielä muutamia teoksia, joista osa on si-
dottavana ja osa luvattu seuralle lähiaikoina lahjoituksena. Kun nämä
teokset ovat valmiit lainattavaksi, lähetetään kiertokirjeen yhteydessä
täydennys luetteloon.

Suomen Perhostutkijain Seura r.y:n kirjaston säännöt.

- 1 §. Kirjaston vastuunalaisena hoitajana on johtokunnan tehtävään määräämä henkilö.
- 2 §. Kirjasto on avoinna sopimuksen mukaan.
- 3 §. Kirjastoa ovat oikeutetut käyttämään seuran jäsenet sekä johtokunnan erikoisluvalla muut tutkijat.
- 4 §. Kotilainoja annetaan kirjaston käyttöön oikeutetuille, kuitenkin siten että lainaajan on suoritettava lähetyskustannukset.
- 5 §. Laina-aika on 1 kk. Pitempiaikaiset lainaukset sopimuksen mukaan. Yhdelle henkilölle voidaan samanaikaisesti antaa lainaksi enintään neljä (4) nidettä.
- 6 §. Lainatuista teoksista on kirjoitettava kuitti.
- 7 §. Kirjaston käyttäjä on velvollinen korvaamaan mahdollisesti aiheuttamansa vahingon. Lainaja, joka ei palauta lainaamaansa nidettä laina-ajan kuluttua umpeen, menettää kirjaston käyttöoikeuden, kunnes nide on asianmukaisesti palautettu kirjastoon.

Kirjastonhoitajana toimii toistaiseksi seuran sihteeri tait. Jüho Alvas, jonka puoleen lainaajat voivat käänntyä. Kirjaston sijaintipaikka on Ainonkatu 4 C 38, ja lainausajoista tai kirjatilauksista voi sopia puhelimella 499 067 tai kirjeitse. Lainatilauksissa riittää oheisessa luettelossa käytetyn numeron ilmoittaminen. Lainauskuitti on ehdottomasti heti palautettava asianmukaisesti täytettynä, mikäli kirjoja tilataan postitse lähetettäväksi.

